

EUGLENA

PB-PP|B-37037
BELGIE(N)-BELGIQUE

JAAR
GANG **39**
NR. 1

**LAAT JE VERLEIDEN
DOOR DE HARKWESP**

CONGRESKATERN

HERFST 2018

DRIEMAANDELIJKS NATIONAAL TIJDSCHRIFT VAN JNM

JNM

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en zijn schouders niet ophaalt voor het milieu. Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden in en laten we ons betoveren door de zotste waarnemingen. We nemen zelf een zaag of schop in de hand en maken ruimte voor natuur. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken. En tijdens de zomermaanden? Dan kan je tijdens één van onze veertig zomerkampen in binnen- en buitenland dagenlang genieten met vrienden in de natuur. Kom zelf op ontdekking bij één van onze vijftig afdelingen in Vlaanderen en Brussel.

LID WORDEN

Om lid te worden surf je naar www.jnm.be/lidworden en vul je het inschrijvingsformulier in. Je krijgt betalingsinstructies per e-mail. Nieuwe leden betalen maar 5 euro.

LID BLIJVEN

Surf naar www.jnm.be en meld je aan. Surf dan naar "mijn gegevens" (rechts bovenaan).

- 18 euro voor piep-, ini- & gewone leden, geboren in de jaren 1993 tot en met 2011
- 18 euro voor steunleden (je krijgt een abonnement op Euglena)
- 36 euro voor instellingen, bibliotheken, scholen ... (je krijgt een abonnement op Euglena + Kikker)

CONTACTEER ONS

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 45 afdelingen uren leesplezier te bezorgen. Vul je gemeente in bovenaan op jnm.be en je komt terecht op de contactpagina van jouw afdeling.

Euglena is het driemaandelijks nationale tijdschrift van JNM. De artikels en foto's worden gemaakt door onze vrijwilligers. Dank aan alle schrijvers en fotografen! Vragen? Inzendingen? Eén adres: euglena@jnm.be!

Werkten mee aan dit nummer: Femke Batsleer, Emma De Backer, Elise De Meulenaere, Hanne Gevaert, Bavo Josephy, Lune Labeeuw, Nele Parmentier, Warre Schauwvlieghe, Simon Schowanek, Ina Stekelorum, Ward Tamsyn, Jorn Van de Velde, Jakob Vandevoorde, Linde Verlooy
Vormgeving en illustraties: Annelieke Scheelen
Foto voorpagina: Bavo Josephy

INHOUDSTAFEL

3 Voorwoord

AFDELING IN DE KIJKER

4 Afdeling in de kijker
 6 Regio's en RAC'ers

NATUURSTUDIE

8 Laat je verleiden door de harkwesp
 14 Plattelandsvogels en (Europese) landbouw

NATUURBEHEER

16 Over Europese olifanten en ecologisch
 geheugenverlies

MILIEU

20 Circulaire economie, het nieuwe begin?

22 Mobilisatie klimaatmars

CONGRES

24 Motie-AV in vogelperspectief
 26 HB voorstelling
 28 JNM werkt
 30 Congreservaring
 32 Een jaarthema, industrieterreinen

AANKONDIGINGEN

34 HAC en BWG-activiteiten
 35 Startdagen
 36 NWG-startdag en NWG werft aan
 37 NFWG-startdag
 38 Dag van de Trage Weg en lidkaarten
 39 Organigram
 40 Startdagactie JNM Winkel

VOORWOORD

DOOR Jorn Van de Velde

Wat een congres... Wanneer jullie dit lezen, ligt het al ver achter jullie, of je bent er misschien zelfs nooit geraakt, maar voor mij is het congres nog maar net gepasseerd. Dat betekent dat de beelden nog door mijn hoofd spoken en ik herinneringen en ervaringen een plaats probeer te geven. En die ervaringen, dat zijn er wel wat. Dan heb ik het niet over het water-waar-in-voeten-afgespoeld-zijn moeten drinken om een quiz te kunnen winnen, noch over die mooie wolken die ons op vrijdagavond met regen overspoelden (take that, zeespiegel), maar wel over die vele, nog zotttere ervaringen.

Zo sta ik er telkens opnieuw van versteld hoeveel op het congres zelf nog geregeld wordt om toch maar te zorgen dat het HB weer een jaartje kan draaien. "Zeg, dat is misschien iemand waarmee je eens moet praten". Ik heb het niet geteld, maar ik heb die zin afgelopen congres vaak uitgesproken. Op voorhand kregen we veel functies niet ingevuld, maar op het congres zelf, en op moment van schrijven, hebben we zo goed als alle laatste gaatjes gevuld. Het is indrukwekkend hoe het congres zo'n enthousiasme bij mensen kan opwekken, en hoe die mensen dat ook achteraf kunnen aanhouden. Op het congres besef je immers weer wat het betekent om JNM'er te zijn, om met JNM'ers bezig te zijn, wat je zoveel goesting geeft om er tegenaan te gaan. Ik ben

daar zelf ook een 'slachtoffer' van, want in mijn zomerplanning had ik met nog een jaartje bondstopper géén rekening gehouden. Maar ik ben niet de enige: zo'n 100 JNM'ers zijn - op papier - lid van het HB. Dat is een geweldig mooie bende, en ik ben er zeker van dat we dit jaar veel moois kunnen verwezenlijken.

“Het is indrukwekkend hoe het congres zo'n enthousiasme bij mensen kan opwekken, en hoe die mensen dat ook achteraf kunnen aanhouden.”

Tegelijkertijd verkiezen veel werkmieren hun afdeling en blijven ze liever daar gewoon hun werk doen, en dat is hun goed recht. Toch was ik blij dat ik veel afdelings-JNM'ers ook op het congres heb kunnen ontmoeten, JNM'ers die ik nog nooit gezien had, want ik weet dat het op die manier met de afdelingen, dé basis van JNM, los zal blijven lopen.

Maar wat ik het meest zal onthouden is nog iets anders. Nee, niet hoe circulaire economie de wereld zal redden (daar wil ik op een café-avond wel eens over discussiëren), maar wel hoe zalig het is om al die jonge en minder jonge JNM'ers te zien die voor het eerst op een congres waren en daar niet door de zeespiegel, maar door een berg aan ervaringen overspoeld werden. Zij volgden misschien

niet alle sessies, maar ze tonen wel hoe het is om onbevangen enthousiast te zijn over JNM. Er waren ini's, hoewel niet gigantisch veel, maar evengoed JNM'ers die juist hun BAC deden, of net voorbij die fase zijn. Zij tonen hoe het is om gewoon te genieten van het samen zijn met JNM'ers en zich amuseren. Tegelijkertijd zie je al dat ook zij de JNM'ers zijn die binnenkort op de plaats zullen staan waar ik nu sta, en vele anderen voor mij gestaan heb. Het HB klinkt nu misschien nog vaag voor hen, en al die andere afkortingen eerder alsof ze van een andere planeet komen, maar als we hen de ruimte geven om te proeven, kan er zeker meer van komen. Jaja, koester uw ini's, ze zijn de bovo's van morgen.

Volgend jaar is het opnieuw zover. Maar eerst is het tijd om er een jaartje tegenaan te gaan, om te zien hoe de laatste jaren ini's aan hun BAC beginnen, hoe mensen groeien in een functie die ze met een zot enthousiasme opgenomen hebben en hoe de ervaren rotten zich nog een jaartje smijten omdat ze JNM zo geweldig vinden.

Ik heb er alvast zin in!

AFDELING IN DE KIJKER WESTKUST

DOOR Linde Verlooy

JNM zit vol met jong geweld (en jong pacifisme) dat straffe stoten uithaalt, bommen knot, actie voert en niet terugdeinst voor haftenlarventabellen. Aan het eind van 2017 richtten vier enthousiastelingen zo “hops, pardoës” afdeling Westkust op. Na een half jaartje zijn we best benieuwd hoe het ondertussen met hen gaat daar in de omgeving van Koksijde. Voorzitter Ina staat ons te woord.

Hey Ina, jullie zijn nu een half jaartje bezig met JNM, maar hoe is het eigenlijk voor jou allemaal begonnen?

Het eerste wat ik gedaan heb met JNM is Roodrubber, van 10 tot 12 november 2017. Dat is een werkweekend met de ini's en gewone leden uit West-Vlaanderen. Dat vond ik geweldig. In West-Vlaanderen worden er best vaak zo van die combi's georganiseerd. Roodrubber deed mij beslissen dat ik ook zoiets wilde kunnen doen in mijn eigen omgeving. Ik werd er met open armen ontvangen door de aanwezige JNM'ers waardoor ik me direct thuisvoelde en we de volgende woensdag reeds afspraken in het bonds-sec!

Op jullie ledenlijst staan (op het moment van dit interview) 21 leden. Wat is het hoogste aantal leden dat jullie al op een activiteit hebben gehad?

Op onze allereerste activiteit hadden we een 20-tal mensen. Normaal zijn het er wel minder hoor, al haalde ons bezoek

foto: suzan Demey

't is aan de kust

aan de sterrenwacht ook dat aantal door- dat JNM'ers van andere afdelingen ook welkom waren..

Wat is het zotste dat jullie al gedaan hebben?

Oh, we hebben al veel leuke dingen gedaan, maar wat ik het zotste vind is iets wat onze leden een keer gedaan hebben. We waren 's avonds in het donker in de buurt van de esplanade van de Panne en plots begonnen ze helemaal uit zichzelf het JNM-logo te tekenen in het zand. Dat heeft mij wel geraakt, want wij bestaan echt nog niet lang en toch hadden ze al een band met dat logo.

Ik vind het ook heel leuk dat sommige leden me soms een foto sturen met de vraag welk diertje ze gezien hebben en was heel trots toen we in maart in een voormiddag 60 zakken afval raapten. Aja, in maart organiseerde ik met de afdeling ook een nationale activiteit voor 50 JNM'ers, Westkust trotseert de zee en gans Vlaanderen mag mee!

En wat is het zotste dat jullie nog willen doen?

Oeioei, mag ik daar wat langer over nadenken?

(nvdr: natuurlijk mocht ze dat. Haar uiteindelijke antwoord kan je lezen aan het einde van de laatste vraag!)

Zijn er al plannen voor volgend jaar?

Nog geen heel concrete, we spreken deze zomer nog eens af om de kalender te bespreken. Gewoon blijven proberen

een deel van dat vuilnis

Cyr Mestdagh

Pieter Vander Vennet

Cyr Mestdagh

Waar de opstart van JNM Westkust begon, Roodrubber 2018

om samen leuke activiteiten te doen. Oh, en we proberen ook nog langs te gaan bij een aantal speelpleinen om meer bestuursleden te vinden. Als dat lukt kunnen we nog meer activiteiten doen!

Jullie deden deze zomer een combikamp met een andere afdeling, hoe was dat?

Zalig, een week om nooit te vergeten! Zelf zijn we met Westkust nog heel erg bezig met de opstart en we hebben dus nog geen groep gevormd maar bij Noordwest-Brabant, waarmee we op combikamp waren, kon ik dat wel zien. Dat deed mij denken: “Ja, dit is waar ik naartoe wil met Westkust.” Ik heb echt JNM helemaal anders kunnen zien op dat kamp.

Oh, en het is natuurlijk ook altijd fijn als kinderen je vragen om alsjeblieft naar hun afdeling te verhuizen! (lacht)

Jullie krijgen vanaf volgend jaar een nieuwe buurafdeling, want in Diksmuide komt er een kiemwerking. Kunnen

zij rekenen op combi-activiteiten met jullie?

Zeker! Heel graag! In het verleden deden onze afdelingen vaak dingen samen. Zij liggen ook dichtst bij ons, dus dat zou heel fijn zijn!

We hebben nog een laatste vraag voor je: waar zou je binnen vijf jaar willen staan met Westkust?

Binnen vijf jaar zou ik graag een echte, bruisende afdeling hebben hier in Westkust. Als er dan nog eens een congres in de buurt is, kunnen we daar allemaal samen naartoe gaan. Oh, word ik oude sok over vijf jaar? Dan wil ik de afdeling kunnen verlaten terwijl ze helemaal goed draait! Dat is misschien ook het zotste wat we nog willen doen: weer een even goed draaiende afdeling worden als we vroeger waren en terug een naam en een stem hebben in onze streek! Dat is een grote uitdaging, maar wie niet waagt, niet wint zeker? ;)

De oprichters van JNM Westkust

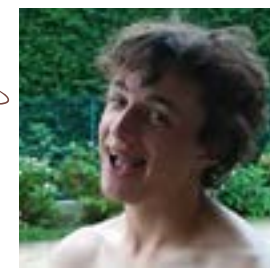
Voorzitter Ina

Secretaris Aäron

Mede-oprichter Seppe

Ina geeft een EHBO cursus op combikamp.

REGIO'S EN RAC'ERS

DOOR Hanne Gevaert

UH?

Met de AfdelingsOndersteuningsPloeg (AOP) merkten we dat we de afdelingen niet de ondersteuning konden bieden die ze soms nodig hebben. Daarom gingen we op zoek naar een nieuwe structuur.

Oude structuur - Provincies en PAC's
Tot nu werkten we met provincies en ProvinciaalAfdelingsCoördinatoren (PAC's). De PAC's stonden in contact met de afdelingen uit hun provincie. Ze organiseerden provinciale activiteiten, hielden de afdelingen op de hoogte van het reilen en zeilen binnen JNM nationaal en trachtten naar die afdelingen te gaan die extra ondersteuning konden gebruiken. Sommige provincies telden meer afdelingen dan waar een PAC contact mee kon onderhouden. Dat zorgde ervoor dat er soms te weinig contact was tussen afdelingen en JNM-nationaal en dat zorgde er dan weer voor dat belangrijke info niet altijd doorkwam, in beide richtingen.

Nieuwe structuur - Regio's en RAC'ers
De nieuwe structuur die de AOP bedacht, is deze van regio's en Regionale AfdelingsCoördinatoren (RAC'ers). De regio's komen in de plaats van provincies. Ze zijn kleiner en bevatten minder afdelingen dan een provincie bevatte. En de RAC'ers komen in de plaats van de PAC's. Elke afdeling heeft tegen het einde van vorig werkjaar doorgegeven met welke afdelingen ze graag een regio vormen. Enkele AOP'ers trachtten de puzzel te maken, zo goed als mogelijk rekening houdend met de voorkeuren van elke afdeling. Dat laatste was niet zo makkelijk omdat sommige afdelingen

in verschillende lijstjes voorkwamen. Na het leggen van de puzzel stelden we deze voor aan afdelingen die dan op hun beurt konden zeggen of ze het voorstel goed vonden of nog veranderingen wilden. Wat hieronder volgt, is hoe de regio's er uitzien voor dit werkjaar. Elk werkjaar kunnen afdelingen aangeven of ze liever een andere regio vormen met één of meerdere andere afdelingen.

REGIO'S EN RAC'ERS 2018 - 2019

Regio: Brugge - Roeselare - Westkust - Kortrijk - Poekebeek - Diksmuide - Westland (groen)
RAC'er Robbe Cool

Regio: Leievallei - Gent - Onderstebovenschelde - Tweede afdeling Gent (oranje)
RAC'er Soetkin De Vos

Regio: Meetjesland - Moervallei - Durmeland - 's Heerenbosch - Klein-Brabant (paars)
RAC'er Anton Kindt

Regio: VIARD - Zottegem - Land van Aalst - NiGer (rood)
RAC'er Paulien Vanhauwere

Regio: Pajottenland - Zuidwest-Brabant (lichtgroen)
RAC'er Lore Bonte

Noordwest-Brabant - Midden-Brabant - Leuven - Brussel (bruin)
RAC'er Eline Sonneveld

Regio: Akerland - Antwerpen - Mechelen (roos)
(hiervoor werd nog geen RAC'er gevonden)

RegioTaxandria - Neteland - Voorkempen (blauw)
RAC'er Rik Jespers en Jasmien Dhondt

Regio: Zandland - Pallieterland - Hageland-Zuiderkempen (geel)
RAC'er Floriaan D'hulster

Regio: Demervallei - Zuid-Limburg - Midden-Limburg - Fruitstreek - Lage Kempen (donkergroen)
RAC'er Robin Nesladek

Wie de RAC'er van jouw regio is vind je terug op www.jnm.be/AOP.

NIEUWE STRUCTUUR, (BEETJE) ANDERE FUNCTIE

Zoals hiervoor al werd aangegeven bevatten de regio's minder afdelingen dan een provincie bevatte. Dat maakt het voor een RAC'er meer haalbaar om echt in contact te staan met de afdelingen uit zijn regio. Hoe de RAC'er zijn functie invult, mag hij/zij zelf bepalen. Wat wel vaststaat is dat de RAC'er er alles aan zal doen om de afdelingen zo goed als mogelijk te ondersteunen. Zo zal deze het voortouw nemen in het organiseren van regionale en interregionale activiteiten en regionale vergaderingen, zal hij informatie doorgeven van de AOP aan de afdelingen en omgekeerd. En misschien zie je de RAC'er wel eens opduiken op één van jullie activiteiten of vergaderingen, maar niet zonder eerst te polsen of dit oké is voor het afdelingsbestuur natuurlijk. Deze nieuwe structuur houdt ook in dat de afdelingen meer inspraak krijgen in hoe deze nieuwe werkwijze (verder) vorm krijgt.

De RAC'ers zelf komen een paar keer per jaar samen om informatie en tips uit te wisselen zodat ze hun functie steeds verder kunnen uitwerken. Het is een

concept dat vorig werkjaar, na stemming op een Algemene Vergadering, werd uitgetest met twee regio's. De ene was VIARD, Zottegem, Land van Aalst en NiGer. De andere Taxandria, Neteland en Voorkempen. Uit die twee testregio's haalden we al een aantal dingen die werken of net minder goed werken, toch zal het nog wat tijd vragen om deze nieuwe structuur echt op punt te hebben.. Als jullie met de afdeling doorheen het werkjaar minder tevreden zijn over iets van deze nieuwe structuur of net heel enthousiast over zijn, dan mag je dat zeker doorgeven aan de RAC'er van je regio of aan de NationaalAfdelingsCoördinator via NAC@jnm.be.

Tot slot geven we nog graag mee dat in een regio zitten natuurlijk niet betekent dat je niet meer mag samenwerken met afdelingen van buiten je regio. In tegendeel!

Onze RAC'ers

Robbe Cool

Soetkin De Vos

Anton Kindt

Paulien Vanhauwere

Floriaan D'hulster

Lore Bonte

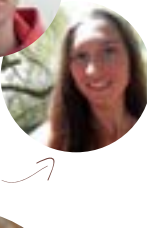
Eline Sonneveld

Rik Jespers

Jasmien Dhondt

Robin Nesladek

LAAT JE VERLEIDEN DOOR DE HARKWESP

Soort in de kijker, excursieverslag, die-hard natuurstudie, schoonheid, inhoud voor BWG en MWG

DOOR Femke Batsleer

Tijdens het zomercongres kon je donderdag mee op duinexcursie om een wel heel intrigerend beestje te gaan zoeken: de harkwesp. De diepgroene ogen, de golvende zwart-gele strepen en de sensuele graafbewegingen deden heel wat harten sneller slaan! En we vonden er veel. Harkwespen die met prooien naar hun nest kwamen, die groeven alsof hun leven ervan afhing, die geparasiteerd werden... We zagen ook nog veel ander moois, onder andere de kleine parelmoervlinder en de blauwvleugelsprinkhaan! Het was wel een heel warme dag, daarom was het soms dringen rond een schaduwplekje...

DE WAT-WESP?

De harkwesp, *Bembix rostrata*, een soort graafwesp. Je herkent ze aan een geel-zwart lichaam, met op het achterlijf golvende banden. Ze hebben grote, opvallend groene ogen en hebben lichte beharing op hun hoofd en rug. Op hun voorpoten hebben ze afstaande stekels (tarsenkam): letterlijk hun harkjes, waarmee ze graven in het zand! De Latijnse naam betekent letterlijk snavelwesp, omdat de harkwesp ook een heel lang rostrum, of lange snuit, heeft waarmee hij nectar drinkt uit planten. Mannetjes hebben antennes die aan de

bovenkant zwart en aan de onderkant contrasterend geel zijn, vrouwtjes hebben antennes die zwart zijn, met soms een lichte zweem geel op de onderkant. Harkwespen zijn solitaire insecten die hun nestjes maken in het zand, meestal in mosduinen.

WESP OF BIJ OF...?

Maar u zegt 'hark' en 'WESP'?! Brrr, nee, wat?! Liever geen wespen! Natuurlijk heb je niets te vrezen! Bij het woord wesp denken mensen altijd aan de gewone of duitse wesp, of misschien wel aan een hoornaar. Alleszins van die agressief uitziende beesten die in je limonade kruipen of tussen je boterham met confituur zitten en je zomaar steken, ferm steken. Maar zoals dat vaak is met de natuur, mag je andere soorten 'wespen' niet zomaar over dezelfde kam scheren. Er zijn zoveel mooie, niet-agressieve, vaak solitaire, wespen die die negatieve bijklank helemaal niet verdienen. Vergelijk het met 'de bij', iedereen denkt dan natuurlijk meteen aan de honingbij (die ook kan steken, maar wel nog een wollige bijklank heeft). Maar er zijn zoveel meer

soorten bijtjes dan enkel de honingbij, denk maar aan al die diversiteit rond bijenhotelletjes, en dat is nog maar het topje van de ijsberg! Bij wespen is het niet anders.

Trouwens, je moet helemaal niet vrezen: onze harkwesp zal je heus niet steken, al zou je nog haar nestje expres kapot stampen of haar proberen wegslaan. Vlug steken doen de meeste solitaire bijtjes en wespen niet, omdat ze niet kunnen of omdat ze helemaal

“de harkwesp zijn neefjes/nichtjes zijn bijtjes, zijn achter-achter-tantes/nonkels zijn de niet-zo-lieve-eerder-irritante wespen.

niet agressief zijn. De harkwesp zal je enkel een scherp prikje geven als je haar tussen je twee vingers vastneemt. Daarvoor heeft ze wel enkele pogingen nodig, want ze geraakt niet gemakkelijk door de menselijke huid. En dan nog zal het niet opzwellen of rood worden, het is enkel wat schrikken.

En al die soorten wespen en bijen, wat is daar het verschil tussen? Wel, die namen zijn wel een beetje één pot nat en er is een schemerzone. Even aandachtig lezen: binnen de klasse van insecten (Insecta), behoren alle wespen, bijen en mieren tot de orde van de Vliesvleugeligen (Hymenoptera). Na enkele duistere splitsingen in hun 'stamboom' (fylogenetische boom) splitsen binnen de onderorde Apocrita (en Aculeata, angeldragers), de Vespoidea en Apoidea van elkaar af. Binnen Vespoidea zitten de echte wespen (de limonade-wespen dus) en mieren. Binnen de Apoidea zitten natuurlijk onze bijtjes (de Latijnse genusnaam *Apis* van honingbij zit in die naam), maar ook een nog veel grotere diversiteit aan rupsendoders, spinnendoders en graafwespen! In de stamboom zie je nog veel meer details die de tekst enkel ingewikkelder zou maken. En eerlijk gezegd, het is ook ge-

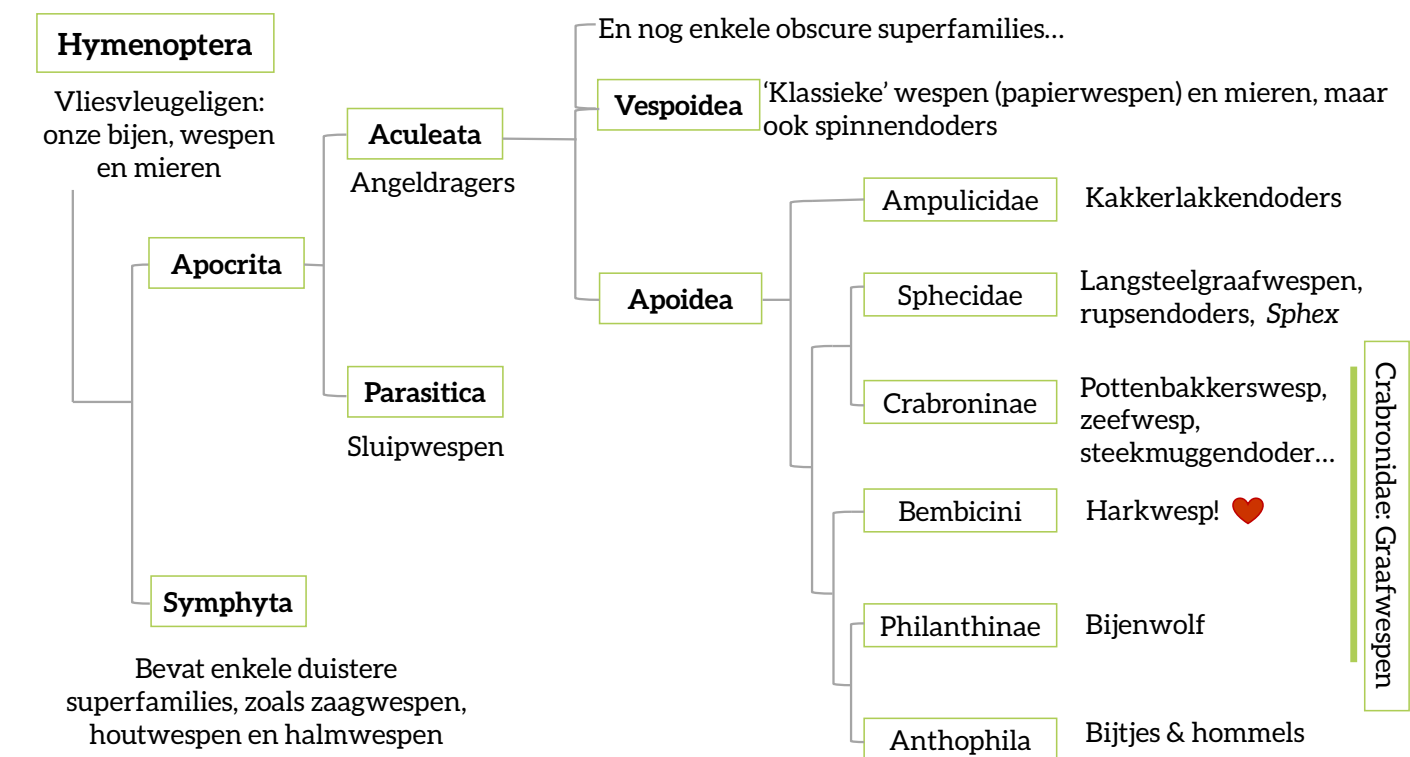
woon heel verwarrend! Maar heel wat 'wespen', onder andere onze harkwesp, zijn veel dichter verwant aan bijen dan aan echte wespen. Indien je van de vorige zinnen niets verstond, onthoud dan dit: de harkwesp zijn neefjes/nichtjes zijn bijtjes, zijn achter-achter-tantes/nonkels zijn de niet-zo-lieve-eerder-irritante wespen.

HET LEVEN EN LIJDEN VAN EEN HARKWESP

Genoeg over het gezellig familieleven van de harkwesp (met altijd die lastige 'wesp'-nonkels tijdens het familiefeest). De harkwespen zelf, wat doen die, wat drijft hen? Van gendergelijkheid hebben ze nog niet gehoord in dit deel van het dierenrijk. Mannetjes komen begin/midden juni uit het zand gekropen, waarna ze territoriaal rondvliegen boven de kolonies en vechten met andere mannetjes ('boys will be boys' hoor je die vrouwtjes harkwespen al zuchten). Als die vrouwtjes enkele weken later verschijnen, worden ze overweldigd door een hele hoop mannetjes en vormen zo soms een vliegende of rollende bol harkwespen ('#metoo, #metoo!' hoor je de vrouwtjes dan roepen). Als al dat gerollobol achter de rug is, is de taak van de mannetjes voorbij. Dan

vliegen ze nog enkele weken doelloos rond, drinken wat nectar, komen nog wel eens lastig doen bij het nest van een vrouwtje. Want ja, nu pas begint het echte, harde werk, voor de vrouwen. De vrouwtjes graven een holletje in het zand (met de stijve haren op hun voorpoten, hun harkjes!). In zo'n nestje brengen ze één larve groot, alleen, solitair dus. De larve van de harkwesp heeft voedsel nodig en hier-

stamboom van wespen en bijen

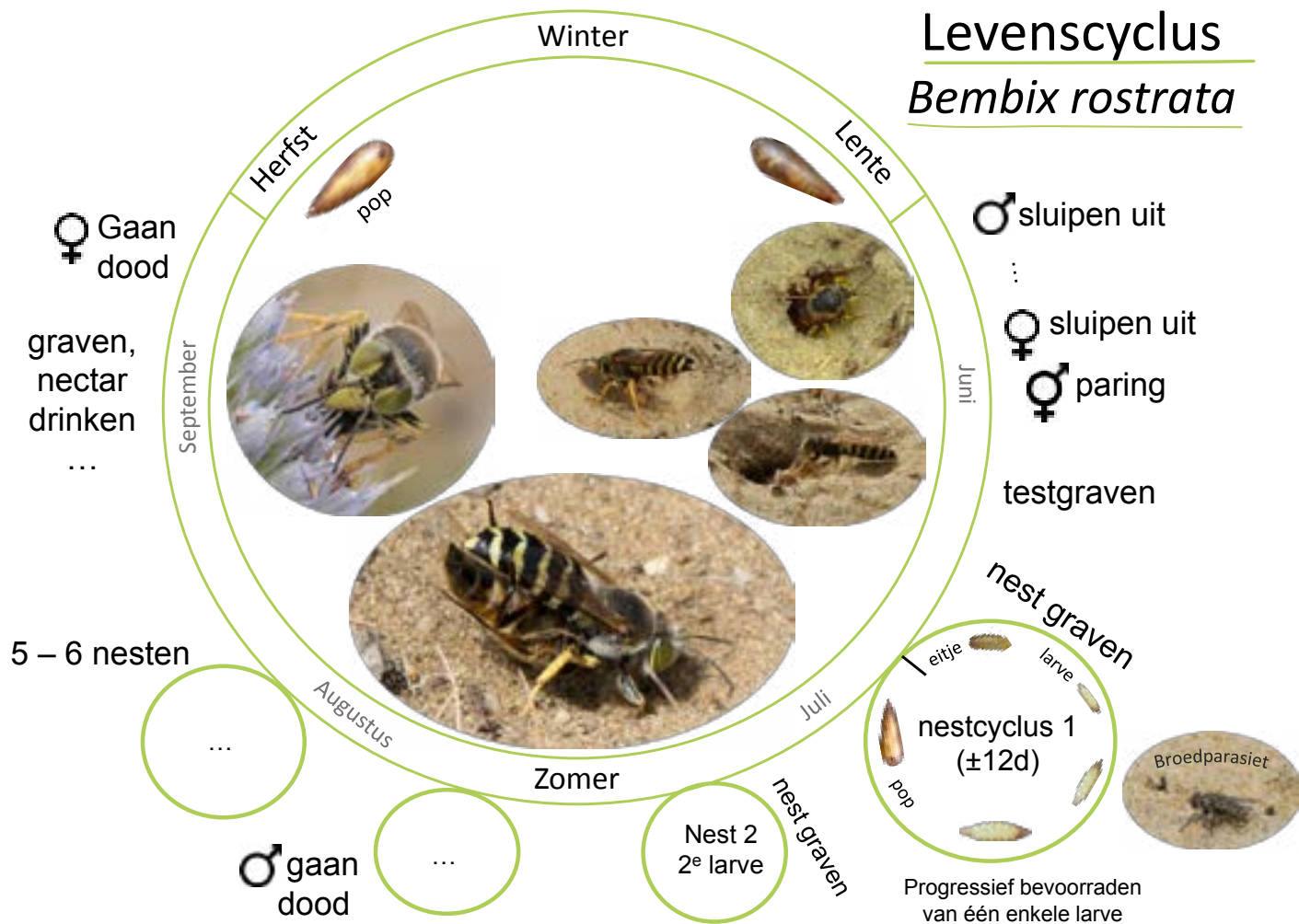

voor brengen ze veel zweefvliegen en andere vliegen naar het nest. Telkens ze aan het nest komen, openen ze de ingang, die ze dicht hebben geharkt met zand. Ze slepen de prooi door de gegraven gang tot in de broedkamer, waar hun larve lustig ligt te vreten van al dat lekkers. Als de larve heel dik en groot is, brengen ze soms wel 20 of meer prooien aan op een dag. De adulten zelf drinken nectar om op krachten te komen. Er wordt geschat dat ze gedurende één zomer zo'n 5-tal nesten kunnen maken, en dus ook zo'n 5-tal larven kunnen grootbrengen. Best weinig voor een insect.

De nesten worden altijd in groep gemaakt. Zo'n groep nesten worden aggregaten genoemd. Het zijn solitaire wespen, omdat ze hun jongen op hun eentje grootbrengen. Ze vormen geen echte kolonies zoals gewone wespen of honingbijen, die in familieverband hun nageslacht voortbrengen. Maar toch leven ze dicht bij elkaar om twee redenen. De eerste reden is dat de perfecte plekken om hun nest te maken (juiste

hoeveelheid zand, beetje vegetatie, warme plek in de zon met een goede helling) beperkt zijn in het landschap van een mosduin. De tweede is een vrij egoïstische: om als individu minder kans te hebben om aangevallen of geparasiteerd te worden, leven ze in groep. Net zoals een school vissen: ze trekken wel iets meer haaien aan, maar

aggregaat met nesten links van de bedrading, rechts van de bedrading is er extensieve begrazing met pony's en paarden. De impact op de mosduin is enorm.

als piepklein visje, midden in die grote groep, heb jij individueel minder kans om ten prooi te vallen aan een haai. In ecologische termen wordt dit een 'selfish herd' genoemd: een egoïstische kudde. Dat beschrijft wel zo ongeveer wat er ook bij de harkwesp aan de hand is. Samengevat, een harkwesp is 'egoïstisch sociaal' omdat de aanwezigheid van andere harkwespen goede nestomgeving aanduidt en een individu in groep minder kans heeft om aangevallen te worden.

DE KOEKOEK VAN DE HARKWESP
Maar van wat zijn die harkwespen dan

effect is misschien ook afhankelijk van wanneer in de nestcyclus de harkwesp wordt geparasiteerd. En misschien compenseert de moeder-harkwesp wel door gewoon nog meer prooien aan te brengen. Aan de Westkust in ons land wordt als broedparasiet de dambordvlieg *Senotainia albifrons* aangetroffen. Maar bijvoorbeeld in Wetteren is ook al een soort goudwesp (*Chrysididae*) aangetroffen.

VOORKOMEN IN BELGIË
De harkwesp is een zeer zeldzaam soort in België (donkerrood op waarnemingen.be voor de kenners). De

de broedparasiet *Senotainia albifrons*

zo bang? Ze zijn bang van broedparasieten. Weer zo'n rare term. Maar het is bijna parallel met wat we kennen bij vogels: de koekoek en zijn gastheer. De koekoek legt zijn ei in het nest van een andere vogel, waardoor het koekoekskuiken het voedsel van de jongen van de zangvogel wegneemt. Bij harkwespen is het zo dat de broedparasiet zijn ei of larve op de prooi legt die de harkwesp aanbrengt. De larve van de broedparasiet eet dan het voedsel op dat bestemd was voor de larve van de harkwesp. Alleen weten we niet goed of dit helemaal dodelijk is voor de nakomelingen van de harkwesp (wat het wel is voor de jongen van de zangvogel bij de koekoek). Als het nest niet al te veel geparasiteerd wordt, is de nakomeling van de harkwesp misschien gewoon wat kleiner. En het

grootste populaties worden in ons land aangetroffen aan de Westkust (van De Panne tot Nieuwpoort), waar de grootste duingebieden aanwezig zijn. Er is ook een populatie in Geel Bel en een mini-populatie gekend in Wetteren. In het zuiden van het land komt er

een populatie voor in Harchies (Hegnagouwen, dicht bij de vindplek van onze *Iguanodon*s) op oude mijn-terills. Hier graven ze dus in zwart zand, het afval uit de oude mijngangen. In goede, warme zomers worden harkwespen ook buiten deze 4 plaatsen soms opgemerkt: ook aan de Midden- en Oostkust, op zandgronden in Limburg, in de Kalmthoutse heide...

HET HABITAT VAN DE HARKWESP EN HET BEHEER IN DE DUINEN, ZET U SCHRAP BWG!

Het meest ideale habitat voor een harkwesp om nesten te bouwen is mosduin. Mosduin is pioniersvegetatie, gekenmerkt door veel mos (duinsterretje), zandzegge, zanddoddegras.... Het is een stadium tussen de blonde duinen (met de typische helm, de typische 'duinen' als mensen aan 'duinen' denken) en duingrasland of verstruweelde duinen (met o.a. duindoorn). Het belangrijkste voor de harkwespen is dat ze gemakkelijk in het losse zand kunnen graven, maar er toch al wat vegetatie is om stabiliteit aan hun nest te geven.

De sleutel bij (bio)diverse duinen is dynamiek. De duinen in België kennen twee grote problemen die dynamiek tegenhouden: er zijn maar weinig grootschalige duinen waar wind vrij spel heeft om duinen te laten stuiven (zeker met al die hoge bebouwing er nog eens rond) en extra stikstof valt zomaar uit de lucht. Beide zorgen ervoor dat er veel vlugger bodemvorming ontstaat en je verstruweling

mannetje (rechts) valt vrouwtje lastig aan nest

en verbossing krijgt. Sinds zo'n 20 jaar worden grote grazers (gallows, koninkpaarden en schapen) ingezet in de duinen om het landschap weer open te krijgen. Voor de vegetatie (inclusief coprofiële paddestoelen, zie Bertram, het SWG-tijdschrift, herfst 2017) en structuur in het landschap geven deze vaak goede resultaten. Het enige nadeel: ze vertrappen veel aanwezige mosduinen. En daar kunnen insecten die hun nesten maken in het zand niet zo goed tegen, ook de harkwesp niet (zie Bonte (2006) Natuur.focus). Hoe valt dit dilemma dan op te lossen? Toekomstig onderzoek zal hopelijk kunnen uitwijzen of bijvoorbeeld enkel najaarsbegrazing door schapen of gefaseerd begrazen een minder groot effect hebben op de overwinterende poppen van de harkwesp. Er zit ook zeker toekomst in duinen opnieuw zelfregulerend, natuurlijk dynamisch maken, en hen een duwtje in de rug geven door grootschalige herstellingswerken om de duinen opnieuw te doen stuiven. Daar legt onze guitige ouwe sok Rein je alles over uit in het krantenartikel in De Standaard 'Het zal weer stuiven in De Panne', zeker opzoeken!

KLIMAATVERANDERING EN URBANISATIE, ZET U SCHRAP MWG!
En we halen de harkwesp er graag even bij voor een zeer relevant thema, het thema van ons zomercongres! Klimaatverandering en zeespiegelstijging. Hoe zal de harkwesp hiermee omgaan? Als de zeespiegel te snel stijgt, zullen de harkwespen aan de Westkust natuurlijk allemaal verdrinken. Maar de hoop is nog altijd dat vele soorten zich

vlug aanpassen, nieuw habitat zoeken etc. Als de duinen de kans krijgen om dynamisch te zijn, om 'mee te groeien' met de zee (wat zeker in de potentie ligt van duinen, want zij groeien op natuurlijke wijze aan door zand dat van de zee komt en vormen zo een natuurlijke kustbarrière), dan zouden harkwespen deze nieuwe duinen ook kunnen koloniseren. De harkwesp is er wel om gekend heel plaatstrouw te zijn, dus zou hij nieuw habitat wel kunnen vinden voor het te laat is? En gaan we als mens de duinen wel de ruimte willen geven om als natuurlijke barrière te functioneren?

Wat we ook merkten tijdens het zomercongres zijn de letterlijke gevolgen van klimaatverandering, de extreme weersomstandigheden: hittegolf, maar ook zwaar onweer en regen. Juli 2018 was een van de droogste ooit. Op korte termijn lijken die warme, droge zomers goed voor de harkwesp: ze kunnen elke dag optimaal actief zijn, hun nesten graven en larves grootbrengen. De aan-

“ En zeker op lange termijn zou het minder kunnen gaan: nog minder nectarplanten en dus ook minder prooien...

tallen leken ook echt wel te boomen op verschillende plaatsen. Misschien vinden ze wel iets minder nectar door de droogte. En zeker op lange termijn zou het minder kunnen gaan: nog minder nectarplanten en dus ook minder prooien...

Alsof deze beproevingen voor de natuur en onze harkwesp, nog niet genoeg zijn, poten wij ook nog eens

Foto: Willem Vanehelpoel

getagde wesp om een individu te herkennen in het veld

heel onze kust vol met spuuglelijke appartementsgebouwen. Gelukkig is er het Duinendecreet van 14 juli 1993: een streng bouwverbod in alle resterende duingebieden. Maar onze kust blijft wel versnipperd en verstedelijkt. Dus alle duinorganismen moeten ook nog zien te overleven in zo'n versnipperd landschap. Het wordt zeker moeilijk

een schaduwplekje, oef...

als populaties van elkaar afgesloten geraken en zo te klein worden om nog op lange termijn voort te bestaan. Daarom werd er deze zomer over heel de Westkust een genetische sampling uitgevoerd op de harkwesp, om na te gaan hoe verwant de verschillende harkwesppopulaties zijn en of er wel uitwisseling is tussen alle kleine, geïsoleerde populaties. Ze werden niet gedood, de harkwespen, ze werden enkel ontdaan van het topje van hun vleugel. Als we weten in welke mate de populaties verbonden zijn, samen met andere soorten (zoals de rugstreep-pad, zie Cox et al. (2017) Natuur.focus), kunnen we het beheer in de duinen hieraan aanpassen.

DE HARKWESP ALS LEUKE SOORT, EN DAN?
Ok, de harkwesp is wel cool... en dan? Zo hard op één soort focussen lijkt soms van de oude stempel. Het ziet er wel naar uit dat de aanwezigheid van de harkwesp in een mosduin vaak samengaat met meer soortenrijkdom van andere soorten graafwespen, spin-nendoders, sprinkhanen of vlinders. Meer onderzoek zou uitsluitsel kunnen geven of de harkwesp echt een indicatorsoort is voor soortenrijke mosduinen of we beter op een andere soort focussen. Maar dan nog is het goed om eens helemaal in detail te ontrafelen

wat de invloed is op die ene soort van versnippering, klimaatverandering, natuurbeheer... Zo kunnen we een puzzelstukje leggen in het begrijpen van het complex duinecosysteem en zijn veranderingen. We kunnen onze kennis over de harkwesp combineren met die over andere specifieke duinsoorten, die allemaal net iets andere vegetatietypes, structuur of beheer nodig hebben. Denk maar aan de iconische rugstreep-pad, de heivlinder, parnasia (plant), kleine parelmoervlinder... Als we deze en nog meer soorten een plaats bieden, wijst dat erop dat we een groot genoeg, dynamisch, veerkrachtig duinecosysteem kunnen uitbouwen dat onze kust tegen extreme weersomstandigheden kan beschermen.

DISCLAIMER

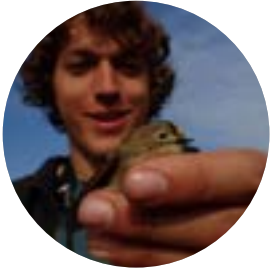
Deze verse oude sok heeft zich eens laten gaan voor haar laatste artikel in de Euglena! Voor wie het nog niet duidelijk was: ik ben geobsedeerd door de harkwesp. Ik ben dan ook bezig aan een doctoraat op dit beestje. Veel vragen die aan bod kwamen in dit artikel zal ik hierbij proberen van een antwoord te voorzien. De JNM heeft me geleerd verwonderd te zijn over de natuur, en dit had ik nodig om te staan waar ik nu sta. Vergeet de natuurstudie niet, JNM'ers van de toekomst, het is zo verdomd belangrijk om de natuur diepgaand te leren kennen en beminnen om te beschermen! Trouwens, zeker lezen, die Bertrams (online, gratis en voor niets <https://www.jnm.be/werkgroep/natuurstudiewerkgroep/bertram>). Al de artikels daar zijn minder lang en uitgebreid als dit artikel! Dag dag, kindjes!

REFERENTIES
Bonte, D. (2006) De Harkwesp in de kustduinen: bedreigd door begrazing en recreatie? Natuur.focus 5(3): 87-90.
Batsleer F. (2017) Soort in de kijker: Kleine Speldenprikzwam. Bertram: het tijdschrift van de Natuurstudiewerkgroep van de JNM. Najaar 2017: 3. Te raadplegen op <https://www.jnm.be/werkgroep/natuurstudiewerkgroep/bertram>

Vankersschaever S. (2018, 19 juli). Het zal weer stuiven in De Panne. De Standaard. Te raadplegen op http://www.standaard.be/cnt/dmf20180718_03622980
Cox, K. et al. (2017) De Rugstreep-pad als strandtoerist: Landschapsgenetica vertelt hoe het de Rugstreep-pad vergaat aan de kust. Natuur.focus 16(4): 152-157.

PLATTELANDSVOGELS EN (EUROPESE) LANDBOUW

DOOR Ward Tamsyn

Wat is er aan de hand? Akker- en weidevogels crashen over heel (West)-Europa. Ook veel zoogdieren die op het platteland voorkomen, doen het niet goed. Dagvlinders zitten al in hetzelfde schuitje. Argusvlinders kon je vroeger overal aantreffen, nu kan je dat enkel nog in Wallonië en de polders. De oorzaak is de intensivering van de landbouw zoals je wellicht al eens gehoord hebt. Maar hoe komt dat nu eigenlijk? En hoe ernstig is de situatie?

DE KIEVIT

Kieviten kent iedereen wel, sierlijke vogels met een mooi kuifje die het voorjaar aankondigen dertelend op hun brede vleugels terwijl ze hun eigen naam roepen "kieeeuwieet". Tot een paar decennia terug een normale verschijning in onze weidegebieden en polders. Ze zijn nu weliswaar nog steeds op veel plekken

terug te vinden, maar ze verlieten hun traditionele broedgebieden van wei en hooilanden voor akkers. De akkers, zeker de maïsakkers, waar kieviten een voorkeur voor hebben, lijken in het voorjaar ideale broedplekken: ze zijn veelal vochtig en er is veel open grond, waardoor de vogels gemakkelijk aan bodemdieren kunnen. Wanneer de kieviten dan aan het broeden zijn, rond begin april, wordt hun nest vaak vernield, hetzij door het injecteren van mest, hetzij door het bewerken en inzaaien van het gewas. Gelukkig zijn kieviten flexibele vogels en zijn ze erop voorzien om een tweede legsel te maken. Meestal gaat het nu wel goed tot de jonge kievitjes uit hun ei kruipen. Maar dan volgt de cruciale fase: kieviten zijn nestvlinders, dat wil zeggen dat ze nadat ze uit hun beschermende eischale komen direct rondlopen en hun kostje quasi zelfstandig bijeen moeten scharrelen. Ze moeten dus in die periode een groot aanbod hebben van insecten, en daar wringt het schoentje. Maïsakkers zijn niet de meest insectenrijke plekken, ze worden veelvuldig behandeld met pesticiden en er is bovendien weinig ander eten te vinden dan maïs voor de insecten die de kievit normaal zou moeten opeten. Tot overmaat van ramp staat het gewas dikwijls al te hoog en te dicht, waardoor ze er amper nog door geraken.

Zo komt het dat - hoewel je nog op veel plaatsen in het voorjaar begroet wordt door een kievit - ze eigenlijk een levende dode zijn. Er zijn nog amper jonge vogels die het volgende jaar halen, en dat is natuurlijk essentieel om de piepers van morgen nog te kunnen laten genieten van de buitelingen van deze prachtige weidevogel.

DE LEEUWERIK

Veldleeuweriken zijn iets minder opvallende verschijningen, maar fleuren toch veld en akker op met hun gekwetter terwijl ze hoog in de lucht hangen. Je vindt ze tegenwoordig het meest op de uitgestrekte akkerplateau's van de leemstreek, in de polders en in de grote heidegebieden in de Kempen. Ze nestelen op de grond in een klein kommetje en hebben 45 dagen nodig om hun kroost groot te brengen. Helaas worden graslanden tegenwoordig sneller dan om de 45 dagen gemaaid, waardoor ze er amper nog in slagen om in cultuurgrasland succesvol te broeden.

Leeuweriken die hun geluk beproeven in akkers kennen dan weer andere problemen. Een van de belangrijkste factoren is de omschakeling van zomer naar wintergranen. Daardoor kunnen ze in het broedseizoen uitgemaaid worden en beschikken ze in de winter niet meer over stoppelvelden waar nog een graantje van de oogst mee te pikken valt. Bovendien staan de stengels van het graan tegenwoordig zo dicht opeen dat veldleeuweriken moeite hebben om er doorheen te rennen op insectenjacht. Bovendien moet je in gedachten houden dat, om de populatie stabiel te houden, ze 2 à 3 succesvolle broedsels per jaar nodig hebben. Deze factoren hebben er mee voor gezorgd dat de veldleeuwerik sinds 1970 met meer dan 95% afgenomen is. Dat is alsof we in plaats van 2000 JNM'ers nog maar 125 JNM'ers op de wereld zouden hebben.

kievit

leeuwerik

minder algemeen dan vroeger. Constante in dit verhaal is een geïntensiveerd landbouwsysteem met grotere percelen, minder onbenutte hoekjes, grote stikstofdepositie, verregaande erosieproblemen, intensievere bewerking, hoge input van pesticiden en meststoffen... Allemaal factoren die elk op hun manier een tik uitdelen aan de natuur, zowel binnen als buiten het landbouwgebied, gooi daar nog eens een snuf klimaatverandering bovenop en je beseft dat dit geen goede afloop kan kennen.

EUROPEES GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID DOET MEER KWAAD DAN GOED

Als grote verantwoordelijke voor dit drama wordt het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) of Communal Agricultural Policy (CAP) van de Europese Unie aangewezen. Dit pakket aan wetgeving en ondersteunende maatregelen voor de landbouw heeft tot doel om de voedselvoorziening in Europa te garanderen en de plattelandsbevolking te ondersteunen. Daarnaast zorgt het dat Europese burgers toegang hebben tot kwaliteitsvolle, veilige en betaalbare voeding. Bovendien zou het milieu en dierenwelzijn moeten beschermen. Het programma neemt een grote hap uit

het Europese budget met maar liefst 38% van het totale budget. In een aantal opzichten is het GLB geslaagd, EU-landen kennen al even geen hongersnood meer en we geven een historisch laag deel van ons inkomen uit aan voedsel. Helaas zijn de reeks vergroeningsmaatregelen in het GLB die natuur en milieu zouden moeten vooruit helpen er niet in geslaagd om de schade van het GLB te beperken. Hoewel één van de doelstellingen van het GLB het ondersteunen van relatief kleinschalige familiale landbouw is, vergaat het de landbouwers zelf al even slecht als de vogels waarmee ze hun land delen. In België stoppen elke dag drie landbouwers. Er zijn regelmatig protestacties van boeren die nog met moeite het hoofd boven water kunnen houden. Ze werken verder tegen een hongerloon omdat ze zwaar hebben moeten investeren om mee te kunnen met de almaar groter wordende landbouwbedrijven. De vrijgekomen grond wordt vervolgens opgekocht door die overblijvende mega-bedrijven die steeds intensiever en grootschaliger worden. Het einde van deze trend is nog niet in zicht en dat is geen goed nieuws voor onze boeren en onze boerennatuur. Het moet en kan anders, alleen moet dat doordringen tot in de Europese instellingen en dat lijkt voorlopig niet te lukken.

JNM'ers tussen de akkers

Sinds 1980 zijn plattelandsvogels met meer dan 50% afgenomen, dat zijn 300 miljoen minder akkervogels in Europa!

akkervogels in Europa! Zelfs in Oost-Europese landen waar je in je vogelgids nog van leest dat ze vol watersnippen, grauwe gorzen en andere fantastische soorten zouden moeten zitten, is de situatie schrijnend. Sinds hun toetreding tot de EU is de landbouw ook daar heel zwaar geïntensiveerd, met alle gevolgen van dien: akkervogels zijn er nu veel

Foto Ward Tamsyn

OVER EUROPESE OLIFANTEN EN ECOLOGISCH GEHEUGENVERLIJES

DOOR Simon Schowanek

Wie vandaag de dag het woord olifant hoort, denkt waarschijnlijk niet snel aan Europese natuur, laat staan aan natuurbeheer in België. Toch hebben er ooit bij ons ook olifanten rondgelopen. En dat is ecologisch relevanter dan je misschien wel beseft!

Laten we even terugkeren naar het Eemiaan (126 000 – 116 000 jaar geleden). Het Eemiaan is de warme periode voor de laatste ijstijd. Wat deze periode interessant maakt, is dat het mogelijk de beste referentie is voor een natuurlijk gematigd ecosysteem in Europa. Tijdens het Weichseliaan (de laatste ijstijd, 116 000 tot 11 700 jaar geleden) is het klimaat véél kouder en vinden we vooral arctische soorten in onze contreien. Daarom is het niet erg vergelijkbaar met onze huidige ecosystemen. Tijdens het Holoceen (de warme periode na de laatste ijstijd waarin we nu leven, beginnend 11 700 jaar geleden) is het klimaat wel gelijkaardig, maar zijn veel soorten al uitgestorven door menselijk handelen... Tijdens het Eemiaan daarentegen, is het klimaat redelijk vergelijkbaar met het huidige. Bovendien zijn bijna alle moderne plant- en diersoorten al aanwezig, maar ze zijn nog niet beïnvloed door de moderne mens.

OLIFANTEN REUZEGROOT

Mocht je met een teletijdmachine teruggaan naar West-Europa tijdens het Eemiaan, dan zou je de meeste soorten om je heen herkennen: haagbeuk, haas, vliegend hert, stekelbaars, raaf... Maar tussen al die soorten vind je ook enkele grote zoogdieren die je vandaag niet meer verwacht in Europa. Je ziet leeuwen, jagend op kudde edelherten en wilde paarden, in de verte hoor je gevlekte hyena's lachen, in de rivieren en meren liggen nijlpaarden luiierend in de zomerzon en tussen de struiken kruipen er dhole's... Het grootste dier dat je op je weg vindt, is de Europese bosolifant. Een olifantensoort zo groot, dat hij z'n kin op het hoofd van een Afrikaanse olifant had kunnen leggen.

Bij het begin van de ijstijd trokken al deze soorten naar het Zuiden. Ze overleefden in Zuid-Europa in zogenaamde, 'refugia', plaatsen waar het klimaat nog niet te koud was. In onze contreien namen planten en dieren van het arctische klimaat hun plaats in, zoals de wolharige mammoet, het rendier, de hollenleeuw... Toen het klimaat terug milder werd, trokken de gematigde soorten weer Noordwaarts, net zoals ze hadden gedaan tijdens vorige ijstijden. Maar deze keer kwamen de Europese bosolifant en de vele andere reuzen niet terug. Tegen dan waren ze uitgestorven.

MENS OF KLIMAAT?

Wetenschappers hebben zich lang afgevraagd hoe het kwam dat de bosolifant en al die andere grote dieren zijn uitgestorven tijdens de laatste ijstijd. Had het te maken met de moderne mens die ten tonele verscheen? Of werden de grote klimatologische veranderingen hen fataal? Ondertussen is het duidelijk geworden dat het vooral de moderne mens was die deze soorten deed verdwijnen. De timing komt simpelweg té goed overeen: over een periode van 130 000 jaar zien we een wereldwijde extinctiegolf

Dit is hoe het laagland van West-Europa er uitzag voor de laatste ijstijd. Het klimaat was redelijk gelijkaardig aan dat van vandaag en mocht je door dit landschap rondwandelen, zou je bijna alle soorten herkennen: ekster, ree, ruwe berk, zome-reik... Maar tussen al die 'normale' soorten zou je ook soorten vinden die nu zijn uitgestorven (Europese bosolifant, neushoorn, reuzenhert...) en soorten die nu niet meer in Europa voorkomen maar wel ergens anders (leeuw, nijlpaard gevlekte hyena...). Waarom die twee laatste groepen vandaag niet meer voorkomen in Europa is lange tijd controversieel geweest, maar recente data tonen aan dat het voorname-lijk de moderne mens was die ze de das om deed. (Bron: Sandom et al. 2014, in PNAS)

die bijna perfect overeenkomt met menselijke migraties. We zien ook aan de eigenschappen van de soorten die verdwenen, en overleefden, dat de mens waarschijnlijk een rol speelde. Vooral de grootste soorten stierven uit (met name grote zoogdieren) en dat is een klassiek signaal van menselijke bejaging/invloed. Daarentegen, soorten die overleefden, waren vaker 's nachts actief, of leefden in bomen of habitats die onbereikbaar zijn voor mensen. Dit zijn allemaal tekenen die aangeven dat het voordelig was om niet met mensen in contact te komen.

Klimaatverandering daarentegen, kan de extinctions maar heel slecht voor-spellen. Het kan ook niet verklaren waarom al deze dieren niet eerder uitstierven. De meeste soorten hadden al immers al meerdere ijstijden achter de rug, waarvan sommige extremer dan die laatste ijstijd. De sterke klimaatverandering zorgde er in Europa waar-schijnlijk wél voor dat het negatieve effect van de mens nog versterkt werd, maar het is onwaarschijnlijk dat veel soorten verdwenen zouden zijn door klimaatverandering alleen.

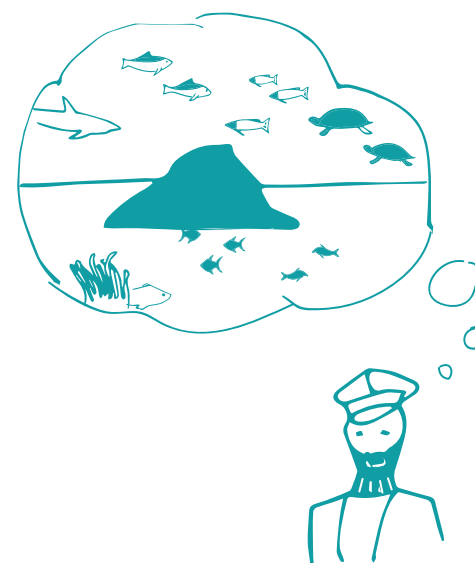
ECOLOGISCH GEHEUGENVERLIJES

Als Europa vroeger werd bevolkt door leeuwen en olifanten, waarom hoor je daar niks meer van? Simpelweg omdat het zo lang geleden is voor mensen. We zijn het vergeten. Wetenschappers

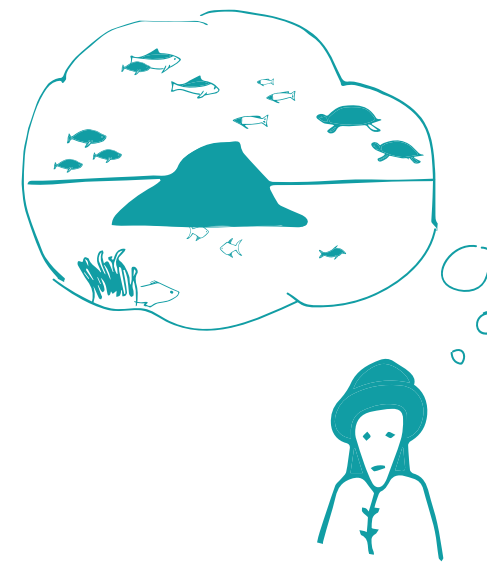
“Wie van-daag stelt dat leeuwen in Europa thuis-horen, wordt zot verklaard, terwijl de soort tot vrij re-cent in de geschie-den is eigenlijk nog in Europa rondliep

hebben een naam voor dit fenomeen: shifting baseline syndrome, soms ook wel gekend als 'ecologisch geheugenverlies'. Mensen herinneren zich niet hoe de natuur er uitzag voor ze waren geboren, dus de ecologische omstandigheden uit het verleden worden vergeten, en onze normen en waarden over wat natuur is en moet zijn, wijzigen als gevolg daarvan.

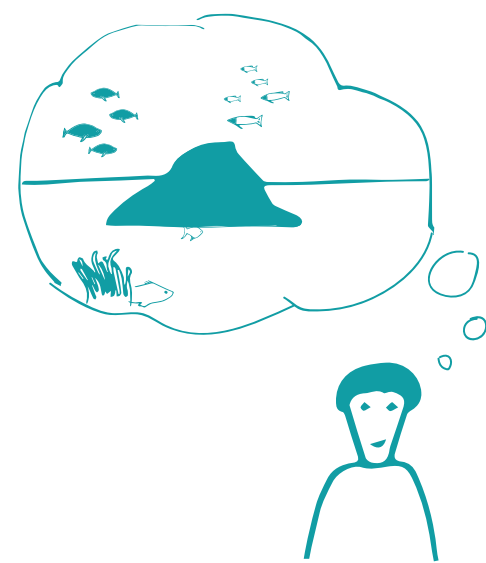
De mariene bioloog Daniel Pauly beschreef voor het eerst dit ecologisch geheugenverlies. Hij bestudeerde vis-populaties en zag dat jonge vissers zich

De golf van Californië voor een oude visser (jaren '40)

De golf van Californië voor een middel-oude visser (jaren '70)

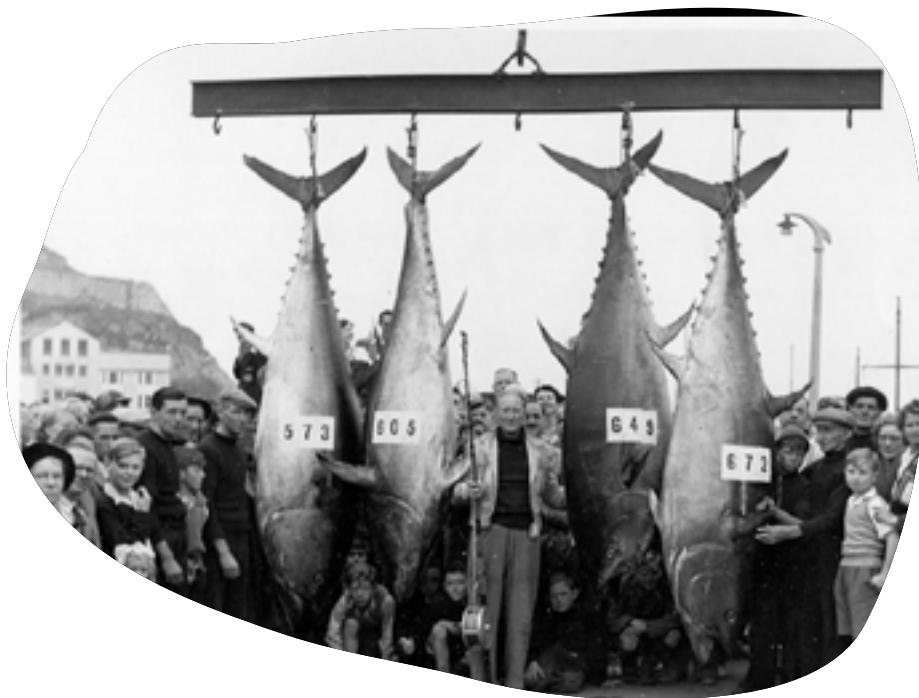
De golf van Californië voor een jonge visser (jaren '90)

niet herinnerden hoe groot de vispopulaties vroeger waren. Daarom beseften ze niet hoe hard de visbestanden waren afgenomen doorheen de jaren. De oudere vissers vertelden soms wel hoe groot en overvloedig vissen vroeger waren, maar dit werd door jonge vissers afgedaan als 'zeemansverhalen'.

Pauly beseftte dat elke generatie de ecologische omstandigheden waarin ze opgroeit als een referentie neemt. Alle ecologische veranderingen die daarna plaatsvinden, worden vergeleken met de omstandigheden tijdens de jeugd. Omdat mensen zich de ecologische toestanden van voor hun tijd niet herinneren, worden vroegere ecologische omstandigheden langzaam vergeten. Daardoor wijzigt langzaam onze perceptie van 'wat normaal is'. Wat vandaag een grote vis is, was misschien maar een vis van gemiddelde grootte 100 jaar geleden. Maar omdat geen enkele visser toen in leven was, beseft niemand hoeveel kleiner en zeldzamer de vissen ondertussen zijn geworden.

Het grote gevaar van dit ecologisch geheugenverlies is dat we niet beseffen hoe gedegradeerd onze ecosystemen eigenlijk zijn. Mensen raken gewoon aan gedegradeerde ecosystemen en zien deze als 'normaal'.¹ Bovendien worden veel dingen die vroeger normaal waren nu gezien als onnatuurlijk of onwenselijk. Wie vandaag stelt dat leeuwen in Europa thuishoren, wordt zot verklaard, terwijl de soort tot vrij recent in de geschiedenis eigenlijk nog in Europa rondliep. Leeuwen leefden in Griekenland tot in de 1ste eeuw na Christus en in de Kaukasus tot de 10de eeuw na Christus. Voor de laatste ijstijd kwam de leeuw in het grootste deel van Europa voor, inclusief België.

¹ Dit ecologisch geheugenverlies werkt overigens ook omgekeerd! Als soorten terugkomen, wordt vaak vergeten dat ze ooit weg waren! Hoeveel mensen herinneren zich nog de tijd dat Vlaanderen zo goed als geen vossen meer bevatte? Of reeën? buizerds? Grauwe ganzen? Al deze soorten waren op een gegeven moment uitgestorven of vrijwel volledig verdwenen en zijn een paar decennia geleden teruggekeerd. Het feit dat de meeste mensen dit niet meer weten is ook ecologisch geheugenverlies! Ook dit is een probleem omdat we zo onze successen vergeten en een té negatief beeld krijgen van de ecologische veranderingen die plaatsvinden.

Tonijnen gevangen in de Noordzee tussen Groot-Brittannië en Nederland. Wie herinnert zich de tijd dat zo'n reuzen in onze Noordzee zwommen?

WAAROM EEN UITGESTORVEN OLIFANT OOK VANDAAG NOG RELEVANT IS!

De meest gehoorde verzuchting voor iemand die uitgestorven dieren bestudeert, is dat ze vandaag niet meer relevant zouden zijn. Er wordt gezegd dat het nuttiger is zich bezig te houden met soorten en ecosystemen die effectief bedreigd zijn. Maar wie uitgestorven soorten bestudeert, houdt zich in feite bezig met de méést bedreigde soorten, degene die al zijn uitgestorven door menselijk toedoen. Door hen te bestuderen, krijgen we een beter beeld van de menselijke impact en welke soorten een hogere kans hebben om te verdwijnen. Bovendien toont het ons hoe oud en wijdverbreid de menselijke impact is. Biodiversiteitsverlies lijkt misschien een modern fenomeen, maar wie even de geschiedenisboeken induikt, merkt al snel dat dat niet klopt. Soorten beginnen al te verdwijnen door menselijk toedoen wanneer de Homo sapiens uit Afrika vertrekt. Dat is lang voor de start van de industriële revolutie, voor

de tijd van de Europese kolonisaties of zelfs voor de start van de landbouw. Bovendien loopt die extinctiegolf min of meer continu door tot vandaag. Wie daar geen rekening mee houdt, kan nooit ten volle begrijpen hoe de huidige biodiversiteitscrisis is ontstaan.

130 000 jaar geleden... Dat lijkt erg lang. Maar dat heeft vooral te maken met menselijke perceptie. Onze huidige vogel- en zoogdiersoorten zijn gemiddeld zo'n 2 tot 5 miljoen jaar oud. Planten en insecten zijn over het algemeen nog ouder. Soorten als de gewone esdoorn, de tureluur of de hamster hebben letterlijk miljoenen jaren samengeleefd met olifanten en leeuwen. De Homo sapiens verschijnt pas 50 000 jaar geleden in Europa. Het is dus niet onredelijk om aan te nemen dat onze huidige soorten beter zijn aangepast aan olifanten dan aan de moderne mens.

Dat heeft ook consequenties voor onze ecosystemen en hoe we natuur behe-

ren. De Europese bosolifant en zijn collega's zijn misschien verdwenen, maar wereldwijd vinden we ecosystemen die we nog steeds sporen dragen van hun aanwezigheid. Zo vinden we in Zuid-Amerika bomen met vruchten die zo groot zijn dan geen enkel dier ze nog effectief kan verspreiden. Wetenschappers vermoeden dat ze vroeger gegeten werden door grote herbivoren die nu zijn verdwenen, zoals gomphotheriën (een soort Zuid-Amerikaanse olifant)

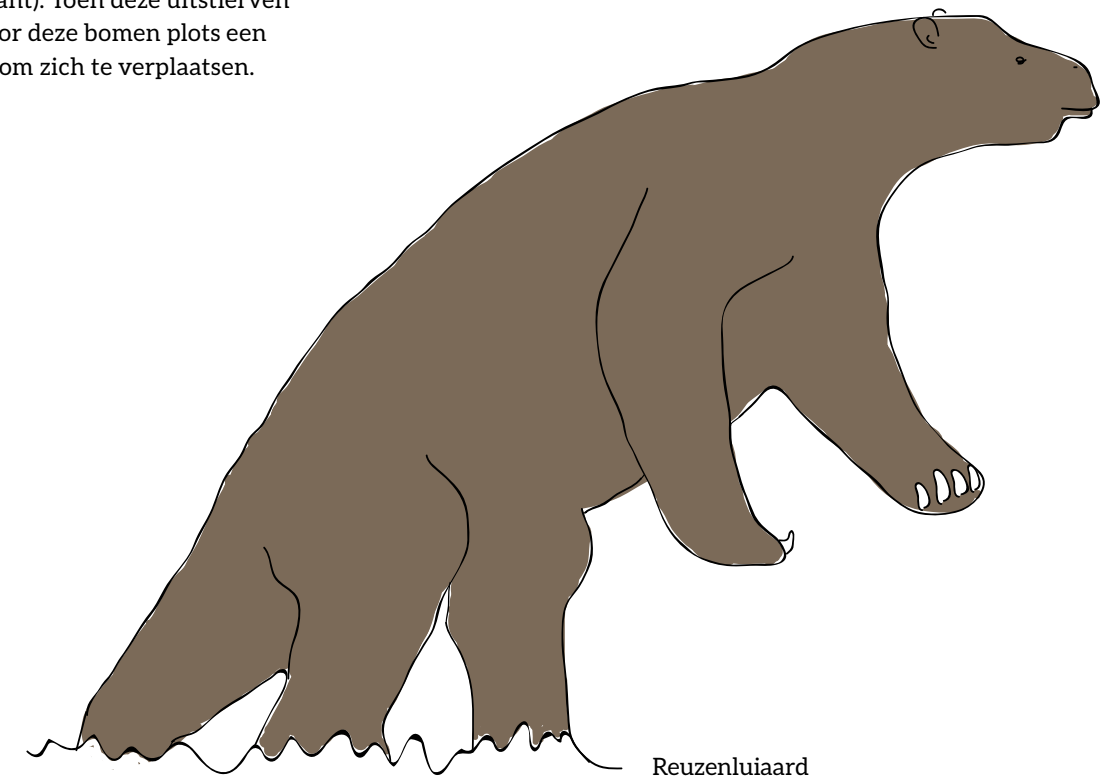
“ Soorten beginnen al te verdwijnen door menselijk toedoen wanneer de Homo sapiens uit Afrika vertrekt

en reuzenluiaards (luiaards ter grootte van een olifant). Toen deze uitstierven werd het voor deze bomen plots een pak lastiger om zich te verplaatsen.

Paleontologisch onderzoek suggereert dat veel van deze beesten grote effecten hadden op de ecosystemen waarin ze leefden. En die effecten kunnen we ook nog vandaag voelen. De 'megaherbivoren' (herbivoren die meer wegen dan 1 ton) zorgden bijvoorbeeld voor open plekken in het landschap. Ze fungeerden als 'bulldozer', duwden bomen om en braken takken af. Na hun uitsterven zien we dan ook op heel veel plaatsen vegetatieveranderingen optreden: er komt meer bos, meer vuur en de soortensamenstelling van de vegetatie wijzigt, etc..² Ook in Europa zien we dat het landschap véél opener was toen er nog olifanten rondliepen. Of zij de drijvende kracht waren achter dit landschap is nog niet met zekerheid vastgesteld, maar het is niet ondenkbaar. Het zou kunnen verklaren waarom Europa zoveel soorten heeft die geassocieerd zijn met open landschappen, terwijl de meeste Europese ecosystemen spontaan verbossen als de mens stopt met ingrijpen: de bulldozer die het Europese landschap openhield, is simpelweg uitgestorven.

Tot slot laat het bestuderen van het verleden ons ook toe om voorspellingen te doen over de toekomst. De meeste soorten hebben al grote klimaatveranderingen achter de rug (meerdere ijstijden). Door te kijken hoe ze in het verleden reageerden op klimatologische veranderingen kunnen we beter voorspellen hoe ze gaan reageren op de klimaatveranderingen die ons te wachten staan.

Kortom, al deze uitgestorven soorten bevatten een schat aan informatie die ook vandaag nog relevant is. Ze geven ons een inzicht in hoe onze ecosystemen vroeger functioneerden, hoe mensen deze hebben beïnvloed en hoe deze gradueel zijn geëvolueerd naar de ecosystemen die we vandaag kennen. Het klinkt misschien raar, maar wie de soorten van vandaag wil beschermen, kijkt beter ook naar de soorten die gisteren verdwenen zijn!

² We zien zo'n vegetatieveranderingen overigens ook in real-time gebeuren in Afrika en Zuid-Oost-Azie waar olifanten nog steeds leven, maar nu ook verdwijnen door stroperij en habitatverlies.

CIRCULAIRE ECONOMIE, HET NIEUWE BEGIN?

DOOR Emma De Backer

Het water stond ons aan de lippen in Atlantis 2050. De zeespiegel loerde om de hoek. Een al maandenlange aanhoudende hitte en droogte maakten het thema nog prangender en actueler dan dat het al was. Klimaatverandering. Daar, het staat er. En waar begin je dan? Hoe kan je het daarover hebben zonder elke keer opnieuw te eindigen in het eeuwige vingerwijzen, het wegstijven, het doorschuiven van verantwoordelijkheden. We brengen het probleem terug naar de kern waar het ontstond, de wortel waar het uit groeide. De olifant in de kamer, de zeeke in de tent... De economie.

Onze maatschappij is gebouwd op een economie met één drijfveer: groei. Geluk betekent welvaart en welvaart betekent economische groei. Of niet meer? Kan het ook anders? Dat is waar het debat op het zomercongres over ging. Over hoe een andere economie, circulaire economie, een oplossing kan bieden in de hele soep die klimaatverandering met zich meebrengt. Een circulair model is een eerste stap. In plaats van een lineair model – een opeenvolging van productie, consumptie en vernietiging – sluiten we de eindjes aan elkaar. We creëren een cirkel waarbinnen materialen worden hergebruikt en gerecycled. Maar het gaat ook verder

Foto: Bavo Josephy

dan dat. De belangrijkste quotes uit het debat vind je hier. Sommige zullen je misschien nog wel verbazen!

“Er zijn verschillende modellen binnen circulaire economie. Sommigen focussen nog steeds op groei, maar binnen een gesloten kring. We sluiten de kring en vanaf dan kunnen we oneindig consumeren, ik denk niet dat dat werkt. Anderen focussen dan eerder op consuminderen binnen de kring.”

Karel Van Acker

“Vlaanderen is koploper op vlak van circulaire economie. Er wordt veel ondersteund op vlak van subsidies.”

Nele Van Hoyweghen

Wat niet wil zeggen dat het overal al leeft. De schepen van lokale economie uit Koksijde, één van de panelleden, leek de prioriteit er nog niet van in te zien. Circulaire economie stapt af van het principe van groei en zet delen en hergebruiken voorop. Als je circulaire economie eerder ziet als hier en daar wat lekken dichtmaken door meer te recyclen, maar het niet ziet als een basis voor een economie die voor een compleet andere mindset staat, dan mis je het grotere plaatje.

“Mensen denken bij circulaire economie meteen aan recyclage. Het gaat ook over minder consumeren en het delen van materialen. Bij elke keuze de vraag stellen: heb ik dit echt wel nodig? En welke impact heeft die?”

Nele Van Hoyweghen

“Je kan ook soms kleine dingen om-draaien. In plaats van de vraag te stellen ‘wil je vegetarisch eten?’, stel je de vraag ‘wil je expliciet vlees eten?’. Dat is een zachtere manier, je geeft suggesties en je moedigt aan.”

Karel Van Acker

“Statiegeld is een gemiste kans. Het is een manier om de externe kost zichtbaar te maken voor de consument. Als je het statiegeld niet moet betalen, verliest de consument onbewust nog steeds dat geld, later, door die externe kost.”

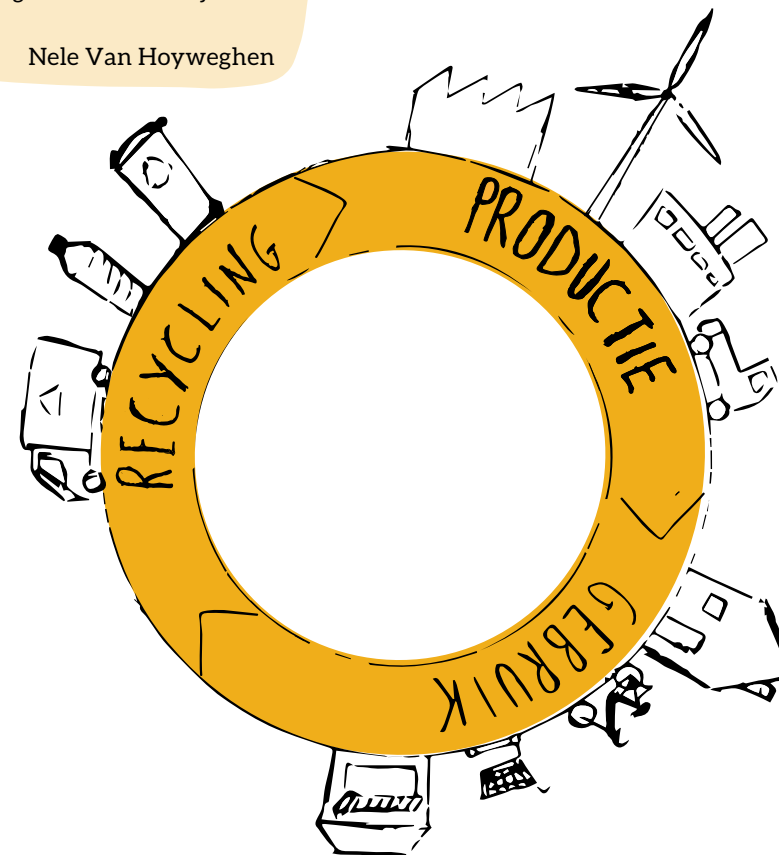
Karel Van Acker

“Als je nu vertrekt vanuit een circulaire economie dan maak je een product waarbij je rekening houdt met de evolutie van technologie waardoor je bepaalde onderdelen kan hergebruiken. Dat wordt nu nog te weinig gedaan.”

Johan Kinoo

“Er zijn steeds meer initiatieven die voor ‘de-goals’ gaan, het omgekeerde van groei. Moet de focus van groei altijd bij het financiële liggen? Wat met de groei van menselijk geluk?”

Nele Van Hoyweghen

Hoewel hier ook de kanttekening moet gemaakt worden dat we niet altijd weten hoe technologie zich verder zal ontwikkelen. Zo vooruitziend zijn we nu ook weer niet. Maar, zoals Johan er nadien aan toevoegde, als je er tenminste over nadent ben je wel al een stap verder dan je nu bent.

We moeten alleszins afstappen van de utopie van eeuwige groei op een begrensde planeet. Grondstoffen zijn niet onuitputtelijk en de afvalberg wordt er ook niet kleiner op. Na 2 jaar

je volledige laptop moeten wegslijten omdat één mini-onderdeeltje is voorgeprogrammeerd om zichzelf te vernietigen, is ook gewoon te belachelijk voor woorden. Om zowel een mindshift als een ander productie- en consumptiesysteem te creëren is een financiële stimulator nodig. Daar was het merendeel van het publiek en de panelleden het toch over eens. Mensen worden nog steeds gestuurd door hun portefeuille. Hetzelfde geldt voor bedrijven. En toch denk ik dat er nog teveel een verhaal ontbreekt. Een positief verhaal, iets dat mensen meetrekt. Waarom pakken we niet meer uit met de voordelen van circulaire economie? Of, een terecht vraag die uit het publiek kwam, waarom zetten we niet in op comfort? We linken comfort gewoonlijk aan persoonlijk bezit. Maar als je materiaal koopt dat je maar één keer gebruikt en dan 10 jaar laat liggen in je tuinhuis, is daar niet veel comfort meer aan. Neem nu ‘Bla bla car’, een groot online platform voor carpooling. Op die manier is deeleconomie comfort, want je hebt bijvoorbeeld geen garage nodig. Al een zorg minder, niet? Dat zijn de verhalen die we moeten horen.

De panelleden waren: Johan Kinoo van ETAP, een bedrijf met circulaire handel in verlichting Dorine Geersens, schepen van lokale economie in Koksijde Karel Van Acker van KU Leuven, auteur van ‘Recyclage’ Nele Van Hoyweghen, VN jongeren-vertegenwoordiger & JNM'er

Foto: Bavo Josephy

MOBILISATIE KLIMAATMARS

In 2013 vond de klimaatconferentie COP19 plaats in Warschau. Meer dan honderd JNM'ers namen toen de trein naar Warschau om te betogen voor een rechtvaardig klimaatakkoord. Het is nu 2018, vijf jaar later, en ambitieuze doelstellingen om klimaatverandering tegen te gaan, zijn meer dan ooit nodig. De klimaatconferentie in december, COP24, gaat opnieuw door in Polen. Climate express en klimaatcoalitie slaan de handen in elkaar en organiseren een massamobilisatie voor het klimaat. Niet in Polen deze keer, maar in Brussel. Dat klinkt misschien minder avontuurlijk, maar het geeft ons wel de kans om opnieuw een grote bende JNM'ers bijeen te krijgen!

We weten wat ons te doen staat, want als je dit leest ben je hoogstwaarschijnlijk een JNM'er. Iemand die de natuur respecteert, bewondert, zich inzet voor een beter milieu en er nog trots op is ook. Iemand die weet dat we zelf ook het verschil kunnen maken door kinderen de passie voor natuur en milieu over te brengen, elkaar te inspireren en onze eigen levensstijl aan te passen. Iemand die het niet onder stoelen of banken steekt dat het belangrijk is wat we met de JNM doen en waar we voor staan. Iemand die kwaad wordt van een gebrek aan ambitieuze klimaatdoelstellingen in ons land. Iemand die verantwoordelijk is te weten dat ooit alles kon in deze wereld, maar dit is wat we ervan gemaakt hebben. Iemand die weet dat het anders kan en dat het anders moet. En gelijk heb je! Laat niemand je die verantwoordelijkheid ooit afnemen. Laat niemand je sussen of je de

mond snoeren. Gebruik die verantwoordelijkheid. Zet ze om naar energie, gebruik ze als motor. Je hebt een stem, gebruik ze.

Climate express zorgt voor een massamobilisatie? Dan zorgt JNM-express voor een JNM-massamobilisatie! Op 2 december nemen we de trein, de fiets of de bus vanuit heel Vlaanderen en komen we samen met 100 JNM'ers in Brussel om onze stem te laten horen. Zo luid als we kunnen!

Het wordt de grootste klimaatmars ooit in België. En wij zullen erbij zijn.

Doe je mee? Stuur dan "ik doe mee!" naar jnmexpress@jnm.be met je naam en afdeling erbij. Welke afdeling zal het meest vertegenwoordigd zijn?

WANNEER: 2 DECEMBER

WAAR: BRUSSEL

MEER INFO OP

FACEBOOK.BE/JNMEPRESS

Op het congres maakten we met enkele MWG'ers dit spandoek voor op de betoging en deze JNM'ers zijn alvast bereid mee te stappen. Nog 79 te gaan!

CONGRESKATER(N)

ATLANTIS 2050 25-28 JULI

En of ze in dat zand beten!
De hoogtepunten vind je hier
(Nee, de zeespiegel hebben we
op die tijd niet zien stijgen)

CONGRESERVARING

DOOR *Lune Labeeuw*

Plopperdeplot ik ben Lune en beschrijf voor jullie mijn eerste congreservaring en ik kan jullie zeggen dat dit een hele ervaring was, die ik voor geen plopkoek had willen missen! Het klinkt misschien gek, maar dit congres is net als een overheerlijke plopkoek! Want zeg nu eerlijk, een JNM-leven zonder zomercongres is net als een jeugd zonder plopkoeken met andere woorden: **BESTAAT DUS NIET!**

De eerste keer dat je een plopkoek eet, laat je de smaak je helemaal overdonderen en verrassen, wel een congres doet juist hetzelfde! Ik had vooraf wel wat stress omdat ik niet wist wat me te wachten stond, maar mannekes geloof me, de smaak kon me helemaal bekoren! Een congres is een absolute must in je JNM-carrière. Het is gewoon een reuze interessant feest met zoveel sfeer en vrienden!

Het is genieten op het hoogste niveau van wat JNM allemaal te bieden heeft. Boeiende sessies, heerlijke debatten, AV's, coole fotozoektochten aan zee, corvee niet te vergeten en zoveel meer. Je komt zeker 10 keer wijzer terug thuis door al de boeiende momenten die voor ons gereserveerd waren.

Foto Bavo Josephy

Foto Veerle Cannoot

Je hoopt altijd wel dat het eten van je favoriete 4-uurtje, een plopkoek uiteraard, steeds blijft duren en nooit ophoudt. Dit geldt nu toch toevallig ook wel voor het congres zeker. Congresgangers hopen dat de dagen gewoon nooit eindigen en gaan tot het einde door om er alles uit te halen. Dat verklaarde dus de vele kleine oogjes en hese stemmen aan de ontbijttafels... Aan feest en amusement dus zeker

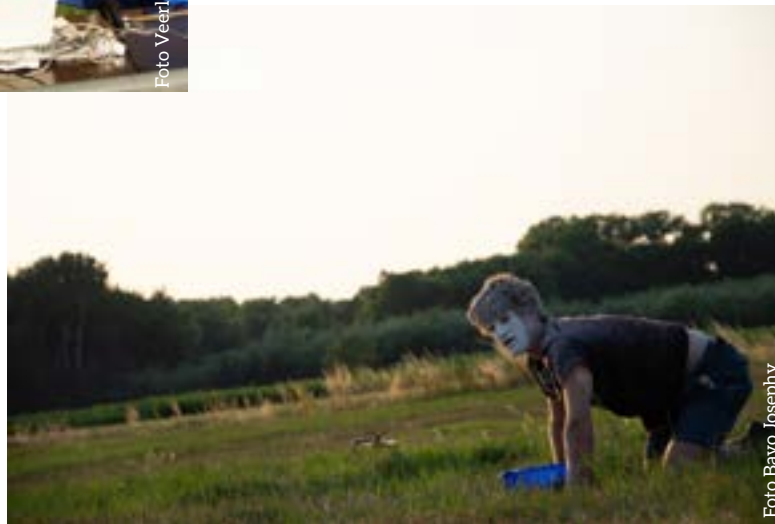

Foto Bavo Josephy

Foto Veerle Cannoot

geen gebrek en dit met dank aan de gezellige bands en dj's die de boel kwamen opvrolijken.

Maar helaas is een plopkoek ooit wel eens op en een congres ooit wel eens afgelopen... Dan komt het hartverscheurende moment dat de doos met plopkoeken op is en je beseft dat er geen volgende dag meer is met zo'n boeiend programma en zoveel vrienden en sfeer. Maak kennis met het zwarte gat... Onvermijdelijk en vreselijk om door te komen. (Vooral zonder plopkoeken!) Het enige dat je dan nog kan doen is ongeveer 365 dagen aftellen tot het volgende zomercongres. Want eens je er bent

geweest, geraak je er niet meer weg. Conclusie: een plopkoek is lekker, maar een zomercongres is heerlijk! Dus bij deze wil ik nog eens het congresteam bedanken en alle vrijwilligers die hielpen om mijn eerste congres zo fantastisch te maken! Bedankt voor de het beestige programma, de zalige locatie en voor die oneindige inspanningen die jullie voor ons deden.

Het is geen leugen, jullie zijn ware congresHELDEN!

Foto Bavo Josephy

Foto Bavo Josephy

MOTIE-AV IN VOGELPERSPECTIEF

DOOR Jakob Vandevoorde

Ik heb zelden stress om voor een groep te staan en al zeker niet voor JNM'ers. Maar de motie-AV is iets waar ik al weken voor zat te zweten, omdat het enerzijds zo'n impactvol moment is, maar ook omdat het (meer dan andere AV's) om moderatie en voorzitterschap draait. Ik heb me dan ook zwaar voorbereid, alle moties gelezen (behalve de kuismotie van Jorn), een ideale volgorde bepaald, bordjes voorzien, mensen opgestookt om toch maar zeker hard en geanimeerd mee te discussiëren en andere bij voorbaat ingetoomd, een strakke timing uitgerekend, te laat begonnen ...

PINI'S

Vanaf nu staat de mogelijkheid tot het gebruik van PINI's (laatstejaars pieper, bijna INI) in de afdeling ook vermeld in het AHR. Voor de rest heb ik er weinig van begrepen, ik had nog wat stress.

GLINI'S

Uiteindelijk hebben we gestemd om 'GEWINI's' (eerstejaars gewone leden, net INI af) niet in het AHR op te nemen en hiervoor geen administratieve of website aanpassingen te doen. Wel behoudt iedere afdeling het recht om met GEWINI's/GLINIS/OEHOE-dinges whatever te werken.

JEUGDBEWEGING

Aangezien we een officiële jeugdbeweging zijn, willen we onze naam dan niet van Jeugdbond naar Jeugdbeweging

Een deels inhoudelijk verslag, door de ogen van een voormalig voorzitter

veranderen? Of desnoods naar Jeugd voor Natuur en Milieu? De AV zei 'nee', want -bond heeft ook zijn betekenis en geschiedenis en 'jeugdbewegingsvoorzitter' en 'jeugdbewegingssecretariaat' klinken niet.

KUISMOTIE

A.K.A. Jorn-zijn-fetisj-AHR-neuroten-motie. Een opkuis van allerlei archaïsche terminologie in ons Huishoudelijk Regelement (lees: de wet van JNM), al werd er wel gekozen om dia-projecties tijdens AV's erin te laten staan.

GENDERGELIJKHEID

Animatie verzekerd wanneer Anton het komt uitleggen. Hij wou quota voor het minder aanwezige geslacht in het HB en de RvB inbrengen en andere genderbevestigende dingen uit de JNM halen. Dit mondde uit in een pittige discussie over onze maatschappelijke taak als jeugdbeweging. We kunnen misschien wel zeggen dat in de JNM jongens en meisjes dezelfde kansen krijgen en dat er genoeg vrouwelijke rolmodellen (BOVOLIE!) zijn, maar we zitten ingebed in een samenleving waar die rollenpatronen wel bestaan

en die sijpelen ontegensprekelijk door. Moeten wij daar dan tegenin gaan. Uiteindelijk is er aangenomen dat wij 'streven' naar een 50% verdeling tussen geslachten in HB en RvB. Enerzijds zou dit beschouwd kunnen worden als een afzwakking van de motie, maar het benoemen en aanvaarden van een probleem is zeker het begin van de aanpak.

STANDPUNTINAME

Misschien de vaagste motie, maar wel een om avonden lang over na te keuvelen. Kunnen wij, als JNM, standpunten innemen over maatschappelijke thema's? We zijn allemaal voor natuur en milieu, maar kunnen we met z'n allen overeenkomen wat dit dan ook betekent? Willen we bomen kappen als het exoten zijn? Willen we kernenergie om het klimaat te redden? Zijn GGO's de toekomst in een water arme samenleving of is het kleinschalige biolandbouw? We gaan het hier met alle JNM'ers nooit unaniem over eens zijn, maar de dingen waar we het wel (met een 2/3de meerderheid) over eens zijn, kunnen we misschien neerschrijven en opnemen. Zodat we met de JNM luider kunnen klinken.

LEDENPRIJZEN

Deze motie was er louter om Scarlett te plezieren en betreft een administratieve vereenvoudiging. In plaats van 36 euro betalen organisaties die lid zijn van ons, zoals BBL, Natuurpunt -ja, ook zij zijn lid van ons omdat ze onze leuke boekjes willen-, vanaf nu 40 euro. Lekker eenvoudig en nog steeds een stuk onder wat wij betalen om lid te zijn van hen en daarom werd ze dan ook stevig aanvaard.

PARALLELSESSIES

Deze motie kwam als laatste binnen van Sofie en wou ervoor zorgen dat er minder interessante sessies tijdens AV's gepland werden. Congressen worden steeds voller, we willen/verwachten een actie, een debat, inhoudelijke sessie, beheerwerken, excursies... en het programma wordt steeds ambitieuzer. Daarom worden inhoudelijke activiteiten waarbij niet iedereen verwacht wordt tijdens de AV's geplaatst omdat er activiteiten zijn zoals een debat of actie waar onze congresleden veel volk willen. Ondanks dat deze motie niet werd goedgekeurd, kaart ze een interessant fenomeen aan en moeten we er ons van bewust zijn dat er aan alle pijlers gedaan kan worden zonder democratie te missen. Ik denk dat veel mensen

vonden dat dit niet per se in vaste regels moet worden gegoten, maar dat het wel interessant is om te kijken of deze activiteiten niet verplaatst/herhaald kunnen worden naar andere momenten.

GELIJKSCHAKELING

We hebben bondssecretaris en bondsping afgeschaft en er drie bondsvoorzitters van gemaakt. No biggie

EEN REFLECTIE

Ik heb zelden zo genoten van een AV. Ze was inhoudelijk sterk en er werd gedebatteerd, al mag dat naar mijn mening altijd nog meer zijn. Ik denk dat een AV sneller lijkt te gaan als je vooraan zit. Maar de mensen bevestigden achteraf dat het een vlotte en aangename ervaring was. En ondanks spellingsfouten en verwarring over het stemmen van amendementen leek het me redelijk goed gegaan. Ik zou nog willen eindigen met een citaat van de taaltelefoon: Weerhouden betekent in de standaardtaal 'afhouden van', 'tegenhouden'. Zijn zwakke hart weerhield hem ervan beroepsrenner te worden. Onze voetbalt ploeg laat zich door de sneeuw niet weerhouden.

Wat weerhoudt me ervan hem een muilpeer te verkopen? In België komt weerhouden ook geregeld voor in allerlei andere betekenissen, maar die zijn geen standaardtaal. Weerhouden is geen standaardtaal als synoniem van onder andere in overweging nemen, rekening houden met, in aanmerking nemen, in aanmerking komen, ingaan op, gevolg geven aan, kiezen, selecteren, aanwijzen, aanvaarden, onthouden, ophouden, verhinderd zijn. Het werkwoord weerhouden kan in die betekenissen ook tot verwarring of misverstanden leiden omdat het begrepen kan worden als het tegendeel van wat er eigenlijk mee bedoeld is. De zin Uw motie werd weerhouden zal door sommigen bijvoorbeeld negatief worden geïnterpreteerd ('afgewezen'), door anderen positief ('geselecteerd').

hopelijk waren dit 'voor' stemmen

HB VOORSTELLING

BONDSTOP

Wie zijn we?

Jorn Van de Velde (bovo), Nele Parmentier (bovo) (wordt gestemd op Nazofé-AV) en Iris Van Cleuvenbergen (bovo-ping).

Wat doen we?

De bondsvoorzitters zijn samen verantwoordelijk voor het reilen en zijlen binnen JNM nationaal. Ze maken onze begroting op, bepalen mee de agenda van de RvB, zorgen er samen met de ploegvoorzitters voor dat het HB en de ploegen goed draaien en nog heel wat meer.

NWG: NATUURSTUDIEWERKGROEP

Wie zijn we?

Jef Hendrix (voorzitter), Nele Camps (secretaris), Cyr Mestdagh, Robbe Cool, Ward Tamsyn, Hans Vermeiren, Sara Beernaert, Oliver Mechthold, Yolan Bosteels, Simon Vandepitte, Bart van Mol en Rune Thieren.

Wat doen we?

Houdt de natuurijsbinnen de afdelingen en nationale werking sterk en draagt de visie van de JNM naar buiten uit, door het organiseren van activiteiten en het schrijven van artikels.

BWG: BEHEERWERKGROEP

Wie zijn we?

Dries Van der Heyden (Bever), Jakob Ghijs (secretaris), Rayan Rebahi, Michiel de Koster, Wouter Sturtewagen, Eline Sonneveld en Helena Van Respaille.

Wat doen we?

Houdt de beheerpijler binnen de afdelingen en nationale werking sterk en draagt de visie van de JNM naar buiten, door het organiseren van activiteiten en het schrijven van artikels.

MWG: MILIEUWERKGROEP

Wie zijn we?

Ina Stekelorum (voorzitter), Kobe Van Olmen (secretaris), Mirte Draelants, Anton Vandevoorde, Jakob

Vandevoorde, Emma De Backer, Jonathan Dhont, Est'eban munoz Celis, Hannah Pyck, Kato Van Speybroeck, Ruben Goossens, Seppe Bruyneels, Clara Eyckerman, Tom Michels, Elias Van Bruyssel, Eva Sorgeloos, Floriaan D'hulster, Milena Van Driessche, Lara Dumortier, Lisa Helinck, Maura Ryckebusch en Anton Kindt,

Wat doen we?

Houdt de milieupijler binnen de afdelingen en nationale werking sterk en draagt de visie van de JNM naar buiten, door het organiseren van acties, activiteiten en het schrijven van artikels en opiniestukken.

CP: COMMUNICATIEPLOEG

Wie zijn we?

Bavo Josephy (voorzitter), Annelieke Scheelen (rechterhand), Hanne Bergers, Eva Beyens, Elisa Palm, Rani Veroustraete, Jody Torfs, Robin Van Den Broeck, Seppe Lenders, Emile Sonneveld, Willem Van Echelpoel, Emma De Maegdt, Simon Vandepitte, Dora Boeraeve, Anne Van Kersen, Lara Dumortier en Judith Herman.

Wat doen we?

Doet er alles aan om JNM tot bij haar leden, en naar de buitenwereld te brengen. Zorgt voor de tijdschriften, de website, sociale media, promo, lidkaarten,... Kortom alles om JNM bekender te maken en duidelijk te maken waar JNM voor staat. Daarnaast tracht ze de communicatiestromen tussen JNM'ers te finetunen.

PP: PRAKTISCHE PLOEG

Wie zijn we?

Sofie Aerts (voorzitter), Eline Sonneveld, Ina Stekelorum, Simon Bil, Paulien Vanhauwere, Jef Donné, Emma De Backer, Jeroen Demaeght, Michiel Bardyn en Bert Peeters.

Wat doen we?

Zorgt voor een goed onderhoud van het bondsecretariaat op gebied van infrastructuur, netwerk en computers en ontleenmateriaal. Voorziet ook de praktische kant van de kampen. De tenten, kampmateriaal en NjamNjam wordt door de PP in orde gebracht. Ook de praktische kant van andere evenementen (bv. het congres) voorziet de PP.

WIP: WINKELPLOEG

Wie zijn we?

Oliver Mechthold (voorzitter), Hans Vermeiren, Ossinou Ayigah, Loes Breekelmans, Suzan Demey, Willem Van Echelpoel, Robbe Cool, Jana Schelfhout, Lune Labeeuw en Annelieke Scheelen.

Wat doen we?

De WiP wilt vooral goedkoop én kwalitatief milieu-, natuurstudie- en beheermateriaal tot onze leden brengen. Dit wordt teweeg gebracht door een fysieke winkel en webshop. Zorgt voor een goed onthaal voor de klanten met gesofisticeerde uitleg over alle snufjes die in de winkel te vinden zijn.

VP: VORMINGSPLOEG

Wie zijn we?

Robin Van Den Broeck (voorzitter), Hanne Bergers (secretaris), Loes Adriaensens, Elias Van Bruyssel, Jorn Van de Velde, Warre Schauwvlieg, Linde Verlooy, Bénita Fleurentin Lietaert, Jakob Vandevoorde, Hannah Pyck, Nele Parmentier, Amira Adam, Anton Vandevoorde, Annelieke Scheelen, Paulien Vanhauwere, Bunmi Faniyi, Julie Detavernier, Lara Dumortier, Judith

Herman, Iris Van Cleuvenbergen, Emma Verheirstraeten, Jana Schelfhout, Willem Van Echelpoel, Bert Peeters, Anna Verhoeven, Frederick Schelstraete, Jody Torfs, Lennert De Vroey, Lidy Agbeke, Lisa Helinck, Laurens Schroyens, Thomas De Backer, Maaïke Pyck, Marie D'hulster, Pieter Vander Vennet, Bavo Josephy, Pieter Sanczuk, Aeneas Peeters Dedapper, Tim Vereecken en Dries Van der Heyden.

Wat doen we?

Twee basisanimatorcursussen (BAC) en een hoofdanimatorcursus (HAC) worden jaarlijks georganiseerd door deze ploeg, met als doel iedere begeleider te voorzien van een basispakket aan informatie. Ook VOM's (vorming op maat) over alle mogelijke onderwerpen worden door deze ploeg in elkaar gestoken.

AOP: AFDELINGS-ONDERSTEUNINGSPLOEG

Wie zijn we?

Linde Verlooy (Nac), Zoe Sioen, Paulien Vanhauwere, Eline Sonneveld, Lore Bonte, Robbe Cool, Floriaan D'hulster, Anton Kindt, Soetkin De Vos en Robin Nesladek.

Wat doen we?

De NAC (nationale afdelingscoördinator) zorgt er samen met de RAC'ers (regionale afdelingscoördinatoren) voor dat samenwerking binnen een regio tot stand komen om informatie met elkaar uit te wisselen, elkaar te versterken en samen leuke dingen te doen. De AOP waakt over de stabiliteit van de afdelingen door te hulp te schieten wanneer er om gevraagd wordt.

JP: JEUGDPLOEG

Wie zijn we?

Kato Van Bostraeten (voorzitter), Tomas De Backer (secretaris), Anna Verhoeven, Jakob Vandevoorde, Kato Van Speybroeck, Kobe Van Olmen, Hannelore Siddiki, Nina Dejonghe, Jonas Bil, Lotte Rohde, Britt Falque, Seppe De Mits, Arjan Schelfhout, Nele Van Hoyweghen, Anne Van Kersen, Robin Van Den Broeck, Hanne Bergers, Stan Dewulf, Michiel Soenen, Marie De la Marche, Fien De Corte en Linde Verlooy.

Wat doen we?

Biedt ondersteuning aan begeleiders bij het organiseren van leeftijdsspecifieke en inhoudelijke activiteiten. Dit aan de hand van activiteitenfiches, vormingsweekendjes, Trollefeest, Ininazofé en talloze feestjes die een netwerk creëren voor vrijwilligers binnen JNM. Ook hebben ze als doel iedere JNM'er op een zomerkamp mee te kunnen sturen en willen het begeleiders zo gemakkelijk mogelijk maken die kampen te organiseren.

D&A

Drugs- en alcoholverantwoordelijke

Hanne Bergers

PROJECTCOÖRDINATOR

Warre Schauwvlieg

Een nieuwe taak binnen het HB om losstaande en ploegoverschrijdende projecten te stimuleren en ondersteunen, in de opstart en daarna. Hij leidt de pijleroverleggen die een samenwerking zijn tussen de inhoudelijke ploegen om de identiteit van JNM te verstevigen. Het jaarthema (industrieterreinen, zoals te lezen op pagina ...) is alvast de eerste stap in de goede richting.

Foto Bavo Josephy

Van links naar rechts, bovenste rij: Michiel Soenen, Gwen Van Dale, Paulien Vanhauwere, Marie De La Marche, Eline Sonneveld, Robbe Cool, Annelieke Scheelen, Fien De Corte, Loes Breekelmans
Middenste rij: Thijs Himpe, Suzan Demey, Jef Donné, Veerle Cannoot, Simon Bil, Cyr Mestdagh, Seppe Bruynseels, Mirte Draelants, Ina Stekelorum, Jakob Ghijs, Kobe Van Olmen, Jakob Vandevoorde, Oliver Mechthold, Kato Vanspeybroek, Elias Van Bruyssel, Ward Tamsyn, Hannah Pyck, Emma De Backer, Jorn Van de Velde, Dries Van der Heyden, Robin Nesladek, Jody Torfs, Jeroen Demaeght, Anton Kindt, Willem Van Echelpoel, Emile Sonneveld

Onderste rij: Elise De Meulenaere, Johannes Fraeyman, Stan Dewulf, Nina Dejonghe, Britt Falque, Lotte Rohde, Hannelore Siddiki, Rayan Rebahi, Linde Verlooy, Robin Van Den Broeck, Hanne Bergers, Kato Van Bostraeten, Lune Labeeuw, Sofie Aerts, Iris Van Cleuvenbergen, Bavo Josephy, Warre Schauwvlieg, Evelyne Eeckhout

JNM WERKT

De medewerkers van JNM werken keihard om de vrijwilligers de expertise bij te brengen die ze nodig hebben om hun verantwoordelijkheden tot een goed einde te brengen. Personeelsleden staan klaar om vrijwilligers bij te staan, maar het zijn uiteindelijk de vrijwilligers die de 'ownership' bezitten.

Bij het personeelsbestand van JNM vonden enkele grote verschuivingen plaats. We zetten de zaken even voor jou op een rijtje...

Om de bovenstaande visie hier en nu in de praktijk om te zetten: verbind het personeelslid met de juiste jobomschrijving. De oplossing kan je onderaan dit blad terugvinden.

- a) Scarlett
- b) Evelyne
- c) Hanne
- d) Elise
- e) Laura
- f) Gwen
- g) Veerle
- h) Mathias
- i) Lies

Foto Oliver Mechthold

1. Het doel van ...? Onze vormingsactiviteiten naar een hoger niveau tillen!

2. Jihaa! .. kan je sinds deze zomer terugvinden in onze winkel. Ook met vragen rond je lidgeld kan je bij haar terecht.

3. Communicatie kent voor ... geen geheimen meer! Daar kan je onder verstaan: promomateriaal, die website, en natuurlijk de tijdschriften.

4. De ondersteuning van de Raad van Bestuur en het Hoofdbestuur, externe contacten en lange termijnplanningen zijn ... niet vreemd.
5. Onkostennota's, verzekeringen en ... ohja, natuurlijk ook kampen.

6. We mogen niet één maar twee nieuwe personeelsleden in onze JNM familie verwelkomen. ... gaat vanaf september voor ons aan de slag. Afdelingen, op haar kan je rekenen!

7; De (nieuwe) coördinator! Vooral bezig met personeelszaken (deze zotte bende in toom proberen houden bijvoorbeeld) en het financieel beleid.

8. ... kan je vooral in Brussel vinden waar hij de brug slaat tussen JNM Brussel en kansarme kinderen uit Molenbeek.
9. ... staat de lokale afdelingen bij met alles en nog veel meer, met extra aandacht voor de kiemwerkingen.

Wil je graag je favoriete personeelslid een liefdesverklaring bezorgen? Surf dan razendsnel naar deze pagina:<https://www.jnm.be/contact/personeel>!

ps. nog een extra spelletje: hoeveel keer komt de spandoek van de klimaatmars in deze euglena voor? Het antwoord vind je op pagina 2

AFSCHIED VAN EEN BONDSTOP

Ze hebben een jaar lang hard gestreden. Eén van hen streed er zelfs twee. Bijwerkingen bleven niet lang uit... grijze haren, uitpuilende mailboxen, slapeloze nachten... Zelfs op hun (betaalde) bij-activiteit bleef het niet onopgemerkt: verlopen deadlines, onvoorbereide lessen fysica, inderhaast geschreven thesissen. Gelukkig werden ze goed omringd. Een voltallig HB en een handjevol personeelsleden trachtten hun lijden tot een minimum te beperken: meedenken op beleidsdagen, nodeloos veel ijs eten op RvB's, fuiven en activiteiten organiseren. Er werd zelfs wat geschoven met personeel in de hoop de pijn te verzachten. Dit alles zorgde ervoor dat ze toch met enig plezier en liefde hun einde tegemoet gingen. Ze zijn nooit gestopt met lachen en grapjes maken. Hun liefde voor de JNM(ers) bleef. Hun visie, hun actie, hun jeugdige kracht... het bleef ons verbazen.

Nochtans heeft dit alles niet mogen baten. Jorn konden we redden, hopelijk trekt hij het nog een jaartje. Maar Warre en Jakob moeten we, met pijn in het hart, laten gaan.

Het ga jullie goed, we zullen jullie missen!

En bedankt, bedankt voor alles!

Foto Ewoud De Vos

EEN JAARTHEMA

DOOR Warre Schauwvlieghe

Dat we een jeugdbond zijn, daar is iedereen het over eens, al durft er over de naam wel eens gediscussieerd te worden. Een Jeugdbond voor Natuur en Milieu, waar onze pijlers centraal staan en jongeren in Vlaanderen zich kunnen inzetten voor onze leefomgeving en naar hartenlust aan natuurstudie kunnen doen: daar willen we nog sterker in staan. JNM wil haar krachten bundelen en meer naar buiten komen met haar identiteit! Een jaarthema kan ons daarbij helpen. De drie inhoudelijk werkgroepen (MWG, NWG en BWG) kiezen aan het begin van het jaar een gemeenschappelijk thema waarrond het hele jaar gewerkt kan worden. Hierdoor wordt de inhoud opnieuw

de hoofdmoot, kunnen we samen activiteiten organiseren en expert worden in dat thema. Het is een effectieve manier om meer leden te betrekken bij onze inhoudelijke werking en onze identiteit te verstevigen. Het zou ook nieuwe leden kunnen aantrekken wanneer we onze promo baseren op inhoud (vb: bedreigde soort/habitat, milieuproblematiek). Evengoed kan het de nationale werking een aanknopingspunt geven om

afdelingen concreet te helpen bij het organiseren van hun inhoudelijke activiteiten. Heel veel mogelijkheden dus, en heel veel kansen om JNM'ers inhoudelijk bezig te laten zijn.

Het eerste jaarthema in de JNM-geschiedenis werd gekozen op het zomercongres. JNM koos ervoor om dit jaar rond 'industrieterreinen' te werken. Een overzicht van de opportuniteiten vind je verder.

INDUSTRIETERREINEN

De rotte appels van onze planeet, die industrieterreinen, of kunnen we van wat één grote betonvlakte lijkt ook een diverse plaats maken? Op industrieterreinen valt heel wat te beleven; zeker op de oude en verlaten sites kan menig JNM'er zich uitleven. Het thema gaat veel breder dan je op het eerste zicht zou denken. Alles wat een link heeft met het thema kan benut worden.

Beheermaatregelen voor natuurvriendelijke terreinen

Hoe kunnen we industrieterreinen omdopen tot een bron aan diversiteit en soorten?

Groendaken industriële gebouwen

Het belang van corridors om natuur met elkaar te verbinden

De weg van gewone naar invasieve exoot is nog niet volledig uitgeklaard. Het blijft een grote opdracht om te voorspellen welke

soort op termijn een gevaar kan vormen voor inheemse soorten.

Exoten bestrijden is dan ook een gepaste beheeractiviteit (Japanse duizendknoop, coloradokever, buxusmot, balsemien, vlinderstruik?, rododendrons? ...)

Industrieterreinen zijn een bron van exoten. Een grote uitdaging is voorkomen dat daar invasieve soorten tussen zitten, en het voorspellen van nieuw opkomende invasieve soorten.

Is een exoot altijd slecht? De vlinderstruik (*Buddleja davidii*) is een zoetgeurende struik met een groot voedselvoordeel voor verschillende insecten. Toch staat de soort op het randje van invasief bestempeld te worden. Je vindt hem vaak langs spoorbermen en industrieterreinen.

Soorten op verontreinigde of braakliggende terreinen

We kunnen nog heel wat meer leren door meer in detail naar industrieterreinen te kijken. Daarnaast vinden we ze overal in het Vlaamse landschap, waardoor vergelijken van waarnemingen interessant kan worden.

Klimaatadaptatie

Zijn er indicatorsoorten voor specifieke verontreiniging op industrieterreinen?

Bodemverontreiniging, luchtvervuiling, watervervuiling, plaatsgebruik, grondstoffengebruik, transportvervuiling...

Uiteraard kennen we de industrieterreinen ook als boosdoener van het klimaatdebat. Welke gevaren brengen industrieterreinen met zich mee?

Multinationals en het sociaal debat

INDUSTRIE TERREINEN

AANKONDIGINGEN

HOOFDANIMATORCURSUS

Foto Bavo Josephy

WANNEER?

Voor JNM'ers loopt HAC van zat 27/10 tot en met zaterdag 03/11. Op zaterdag krijg je allerlei sessies specifiek voor JNM. Alle dagen daarna krijg je generieke sessies die voor elke hoofdanimator relevant zijn.

INSCHRIJVEN?

Inschrijven kan nu al (en daar ben je best snel bij, vol=vol!) via jnm.be/hac.

27/10/18 tot 03/11/18 te Turnhout*

Heb jij heel veel goesting om een groter engagement op te nemen in je afdeling, op kamp, op het speelplein...? Niet enkel kinderen animeren maar meer coördineren en leiden van het groter geheel? Heb jij het attest van animator of heb je al heel wat uurtjes in jouw afdeling/ op kamp/ op het speelplein... doorgebracht met het animeren van kinderen?

Word je 17 in 2018?

Bamslam, taratatataaaaaa, dan presenteren wij jou onze HoofdAnimatorCursus (HAC) die doorgaat in de komende herfstvakantie.

WAT DOEN WE ZOAL OP HAC?

Groepsdynamica, persoonlijkheidsverschillen, gesprekstechnieken diversiteit, vergaderen, thematisch werken, stage-

begeleiding, houding van een voorzitter, omgaan met ouders, culturen...

Het zijn maar enkele van de razend boeiende, interactieve en leerrijke sessies die we op een hoofdanimatorcursus presenteren. Naast al het sessiegedruis is er natuurlijk ook tijd om elkaar te leren kennen via allerlei activiteiten.

BWG STARTDAG

Op 11 oktober trappen we het BWG-jaar van start met een Gezellige/ fefeestelijke avond. Iedereen is meer dan welkom! Meer info volgt spoedig op de JNM-website en hou zeker ook onze Facebookpagina in de gaten!

WANNEER: 11 OKTOBER

MEER INFO OP: [FACEBOOK.BE/](https://www.facebook.com/jnm.be/)

BEHEERWERKGROEP

STARTDAGEN 22-23 SEPTEMBER

Krijg je ontweningsverschijnselen omdat je afdeling al te lang stilligt door de zomervakantie? Of heb je daar geen last van omdat je het ene na het andere JNM-kamp deed, en laat je liefst zo weinig mogelijk tijd tussen het einde en het begin van een JNM-werkjaar?

Tsjakaaaaa!! voor beide types (en ook voor alles wat daar tussenin ligt) hebben we goed nieuws: op 22 en 23 september zijn er de JNM-startdagen.

Met de startdagen trappen we het nieuwe werkjaar af én stellen afdelingen hun deuren extra breed open voor geïnteresseerde kinderen en jongeren.

Neem zeker vrienden en vriendinnen, neven en nichten, buurjongens en -meisjes... mee want wij weten dat er nog jongeren zijn die JNM niet kennen maar wel mega-beestig-de-max zouden vinden. En dat kunnen ze alleen maar weten als ze eens mee komen hé. Dus haal die charmes van je boven en overtuig ze om eens mee te komen naar jouw JNM.

Wil je weten wat je afdeling in petto heeft voor de startdag, ga dan naar www.jnm.be/in-je-buurt, selecteer je afdeling en ga naar de activiteiten. Jihaaaaa!! Lets go!

Foto Bavo Josephy

NWG STARTDAG

Naar aloude gewoonte organiseert de NWG een startdag bij het begin van semester. Dit jaar zal dit plaatsvinden op 27 september in Gent

Heb je interesse in natuur of ben je nieuwsgierig naar wat de NWG doet, kom dan langs op deze gezellige avond.

Voor meer info en andere activiteiten, kijk naar de activiteiten op www.jnm.be/natuur

Foto Annelieke Scheelen

DE NWG WERFT AAN

De NWG is de pijler binnen de JNM die zich bezighoudt met natuur. Naast activiteiten doen we aan ondersteuning, brengen we de Bertram uit (ons online magazine), beheren we ons materiaal en maken we jullie enthousiast voor natuur op onze Natuurstudie cursus en het Natuurstudiecongres.

Je leest het dus, de NWG heeft eigenlijk best wel wat raakvlakken met andere ploegen! Heb je zin om de Natuurstudie cursus te trekken bijgestaan door de rest van de ploeg? Zin om ervoor te zorgen dat jonge cursisten vol kennis en enthousiasme over natuur zitten? Wordt dan onze Cursusverantwoordelijke. Is redactiewerk je ding wel? Wil je graag inhoud overbrengen? Help dan bij het ontwerpen van de Bertram en bezorg veel JNM'ers hun leesplezier.

Ben je meer iemand die praktisch tewerk gaat? Kick je op materiaal? De NWG heeft een hele bibliotheek en meer. Help ons om het materiaal op punt te houden. Of denk mee hoe we onze bib meer kunnen integreren in het ontleensysteem! Lijkt dat je wat, wordt dan matras in de NWG!

Heb je zin om de NWG te versterken? Mail naar nwg@jnm.be of spreek iemand aan.

NFWG STARTDAG

Is er ergens in jouw lijf een klein kriebeltje dat helemaal wild wordt bij het horen van het woord FOTOGRAFIE? Zeg dan al je plannen af voor het weekend van 12 tot 14 oktober en schrijf je als de bliksem in voor het startweekend van de NFWG!

NFWG, wat is dat? De NatuurFotoGrafieWerkgroep! Wij houden ons bezig met alles wat met fotografie te maken heeft.

Wil je dus graag bijleren over dit boeiende onderwerp in zalig JNM-gezelschap en deins je er niet voor terug om voor zonsopgang op te staan voor een dauwtocht, of tot een gat in de nacht op te blijven voor lightpainting en sterrenfotografie? Schrijf je dan snel in op jnm.be/activiteiten!

Foto Bavo Josephy

DAG VAN DE TRAGE WEG 2018

Elk jaar zetten duizenden wandelaars, fietsers en ruiters in heel Vlaanderen trage wegen in de kijker tijdens het campagneweekend Dag van de Trage Weg. Trage wegen staan voor veilige, gezonde en aangename verplaatsingen. Bovendien zijn het plekken waar kinderen spelen, bewoners tot rust komen, aan sport doen of de omgeving verkennen.

Elk jaar zetten duizenden wandelaars, fietsers en ruiters in heel Vlaanderen trage wegen in de kijker tijdens het campagneweekend Dag van de Trage Weg. Trage wegen staan voor veilige, gezonde en aangename verplaatsingen. Bovendien zijn het plekken waar kinderen spelen, bewoners tot rust komen, aan sport doen of de omgeving verkennen.

Doe op 20 en 21 oktober mee met een van de activiteiten in jouw buurt. Ontdek mooie herfstlandschappen, ga op avontuur, verken steegjes en doorsteken in de stad, klink op nieuw opengestelde paadjes of steek zelf de handen uit de mouwen. Jouw deelname aan Dag van de Trage Weg geeft steden en gemeenten het signaal dat trage wegen belangrijk zijn. Is er geen activiteit in jouw buurt? Geef dan zelf een activiteit vorm op, langs of over trage wegen.

Voor het volledige programma, info en inspiratie: surf naar www.dagvandetrageweg.be.
Vragen? Neem contact op met Zowie via zowie.vangeel@tragewegen.be of 016 / 23 09 04.

WANNEER: 20 EN 21 OKTOBER
MEER INFO OP:
WWW.DAGVANDETRAGEWEG.BE

TERUG VAN WEGGEWEEST: LIDKAARTEN

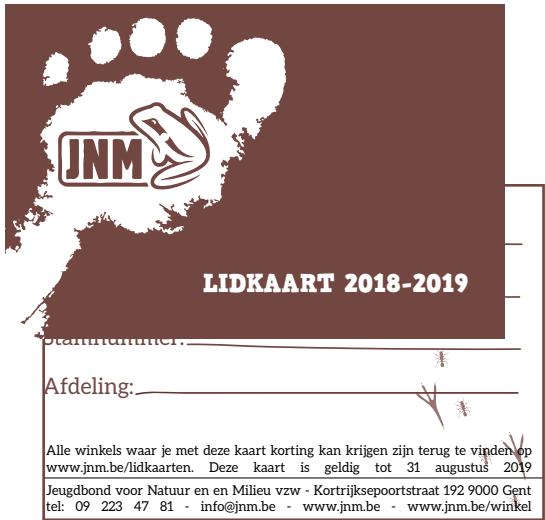
Er was eens een tijd dat JNM'ers een echte lidkaart op zak hadden. De hele wereld kon toen een JNM'er herkennen aan zijn JNM-lidkaart. Dat was ook reuzehandig in de JNM Winkel. Je haalde je JNM-lidkaart boven en je kreeg automatisch vele procenten korting op de normale JNM Winkelprijzen. Vele oudere JNM'ers denken met heimwee terug aan die schone tijden...

Maar... "alles komt terug!", dus ook die JNM-lidkaart.

Vanaf oktober* valt bij alle JNM'ers een gloednieuwe JNM-lidkaart in de bus. Met je lidkaart krijg je ook korting in de JNM Winkel en in een paar andere winkels waarmee we een 'deal' gesloten hebben.

Waar precies en wat precies, dat lees je in oktober wel...

* zorg ervoor dat je lidgeld betaald is tegen eind september, want als je geen lid meer bent, komt er natuurlijk ook geen lidkaart.

Elk JNM-lid (behalve RvB-leden) heeft stemrecht in de

ALGEMENE VERGADERING (AV)

de voorzitter van elke HB-ploeg zetelt in de

RAAD VAN BESTUUR (RVB)

AFDELINGEN

HOOFDBESTUUR

PERSONEEL

Dagelijks bestuur
Dagelijks personeelsbestuur

Voorzitter
Penningmeester
Secretaris

3 bondsvoorzitters

Coördinator
Beleidsondersteunend
medewerker

Natuurverantwoordelijke
Beheerverantwoordelijke
Milieuverantwoordelijke

Natuurstudiewerk-
groep (NWG)
Beheerwerkgroep (BWG)
Milieuwerkgroep (MWG)

Beleidsondersteunend
medewerker

Materiaalassistent
Lokaalverantwoordelijke
Pers & Promo
Webmaster
Redacteur
Contactpersoon

Praktische ploeg (PP)
Communicatieploeg (CP)
Winkelploeg (WiP)

Medewerker leden-
administratie
Medewerker activiteiten-
en financiële administratie
Communicatiemedewerker

Piep-, ini- en groten-
verantwoordelijke
Piep-, ini- en groten-
begeleider
Afgevaardigde jeugdraad

Afdelingsondersteunende
ploeg (AOP)
Vormingsploeg (VP)
Jeugdploeg (JP)

Afdelingsmedewerkers
Vormingsmedewerker

LOKAAL

NATIONAAL

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 40 afdelingen uren speelplezier te bezorgen. Vul je gemeente in op jnm.be/afdelingen en je komt terecht op de contactpagina van jouw afdeling.

Op nationaal niveau wordt de werking gedragen door het hoofdbestuur. Dat zijn ongeveer 60 vrijwilligers die zich in 9 werkgroepen en ploegen inzetten. Je vindt de contactgegevens van het hoofdbestuur op jnm.be/hb

Het hoofdbestuur en de afdelingen worden ondersteund door enkele personeelsleden op het nationaal secretariaat in de Kortrijksepoortstraat 192 in Gent. Heb je een administratieve vraag: surf naar jnm.be/secretariaat

JNM WINKEL

STARTDAGACTIE
VAN 15 TOT 30 SEPTEMBER

10% TOT 20% KORTING
OP AL HET TEXTIEL

JNM winkel
Kortrijksepoortstraat 192
9000 Gent

Openingsuren: di - vrij 14u - 18u
Eerste zat v/d maand 10u - 18u

Webshop: www.jnm.be/winkel

